

novičke

julij - avgust 2008

Umrle je dr. Franc Pediček	3-4	IN MEMORIAM
Izšel je spletni pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih * Povabilo na <i>Dneve slovenskih svetovalnih središč 2008</i> * Skupnostno učenje v študijskih krožkih in med njimi	5-11	DOMAČE NOVIČKE
September naj bo mesec, ko s prijavo na razpis izrazimo priznanje izjemnim osebnim in strokovnim dosežkom pri učenju odraslih! * Razpis priznanj ACS 2008 za izjemne učne in strokovne dosežke v izobraževanju odraslih	12-14	TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2008
Novi pristopi v svetovanju v izobraževanju odraslih v Angliji * Predstavitev podprojekta <i>Udeležba odraslih v sistemu formalnega izobraževanja</i>	15-20	MEDNARODNO SODELOVANJE
Vseživljenjsko učenje na strehi sveta	21-23	PO SVETU
Bralna karavana v Ravnem Dolu * Študijski krožek <i>Beseda slovenske Istre</i> na bralni karavani v Ravnem Dolu * Podelitev mednarodnih priznanj Comenius EduMedia v Berlinu * Štirje posveti Andragoškega društva Slovenije * Pedagoško-andragoško izobraževanje predavateljev višjih strokovnih šol * Strateške naloge na področju izobraževanja odraslih	24-39	KOTIČEK JE VAŠ
Vabilo na usposabljanje o medkulturnih kompetencah za izobraževalce odraslih	40	PRIPRAVLJAMO
	41-42	NOVOSTI V KNJIŽNICI ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so strokovno glasilo, ki na različne načine obveščajo, izobražujejo, promovirajo, svetujejo, problematizirajo in podajajo mnenja avtorjev o problematiki s področja izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja. S tem Andrigoški center Slovenije predstavlja svoje delo ter nudi možnost odziva vsem tistim, ki želijo dejavneje sodelovati pri razvoju področja.

Med našimi pogloblitnimi cilji so:

- spremljati in promovirati aktualno dogajanje v izobraževanju odraslih,
- poročati o razvojnih, raziskovalnih in drugih programih in projektih,
- predstaviti novosti v upravljanju in zakonodaji s tega področja,
- poročati o politiki in strategiji vseživljenjskega učenja,
- omogočati praktikom, da z mnenji in predlogi sooblikujejo področje izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja ter se odzivajo na sprejete odločitve,
- z izkušnjami praktikov spodbujati še druge.
- seznanjati z možnostmi in viri za učenje,
- predstavljati nove strokovne knjige ter didaktična in druga gradiva,
- napovedovati in promovirati prireditve, posvete, publikacije in druge strokovne dogodke,
- predstavljati novosti iz knjižnice ACS.

Glasilo izhaja v slovenskem jeziku praviloma šestkrat letno, in sicer v februarju, aprilu, juniju, avgustu, oktobru in decembru. Izide lahko tudi kot izredna številka ali kot dvojna številka.

Glasilo v tiskani obliki brezplačno prejmejo posamezniki in ustanove, ki se poklicno ali prostovoljno ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih.

Novičke lahko preberete tudi na spletni strani: <http://www.acs.si/novicke>.

Založnik: Andrigoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana
Uredniški odbor: mag. Andrej Sotošek, dr. Angela Ivančič, Sonja Klemenčič, mag. Zvonka Pangerc Pahernik in mag. Margerita Zagmajster
Urednica: Nevenka Kocijancič (tel.: 01 5842 595, e-naslov: nevenka.kocijancic@acs.si)
Jezikovni pregled: Marjana Kompreg
Oblikovanje: Lina design
Prelom in tisk: Tiskarna Pleško

ISSN 1408-6484 (slovenska izdaja - tiskane)

ISSN 1581-3770 (slovenska izdaja - online)

Naklada 2.140 izvodov

Izdajo glasila Novičke denarno omogoča Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

IN MEMORIAM

Umrli je dr. Franc Pediček

Dr. Franc Pediček ni naključno vstopil v moje življenje. Srečala sva se, ko je pripravljala svoje doktorsko delo. Pri meni je iskal strokovno pomoč glede snovanja svetovalnega dela, a potem sta se najini poklicni poti več kot 40 let bolj ali manj intenzivno in občasno srečevali ob različnih strokovnih vprašanjih. Očitno sva delovala na precej bližnjih valovnih dolžinah. Mene je prepričal s svojimi izvirnimi in poglobljenimi teoretičnimi shemami o (meta)teoriji vzgoje in izobraževanja ali znanosti o vzgoji in izobraževanju, ki so mi bile izjemno uporabna teoretična podlaga za snovanje sistema in strategije izobraževanja odraslih.

Da, s svojim obsežnim in poglobljenim delom je – čeravno to ni splošno znano in je veljal predvsem za pedagoga – veliko doprinesel k področju izobraževanja odraslih in andragogike. Ni pretirano reči, da je izobraževanje odraslih in andragogiko na neki način občudoval. To se dobro zrcali v misli, ki jo je prvič predstavil v svojem referatu za Četrty kongres andragogov Jugoslavije, ki je bil v Beogradu leta 1985 (kasneje je bila ta ugotovitev objavljena tudi v njegovem sinteznem delu *Pedagogika danes*, leta 1992). Rekel je, da je izobraževanje odraslih »*najbolj dinamičen nabor za razvijanje današnje teorije vzgoje in izobraževanja*« ter »*najbolj podkrepljena spodbuda za prenavo smotra, sistema, vsebine ter prakse vzgoje in izobraževanja*«.

Dr. Pediček pa sicer ni bil nikakršen občudovalec naše andragogike in stanja na tem področju vzgoje in izobraževanja pri nas. Nasprotno, do njega je bil zelo kritičen. Če njegovo podrobno analitično oceno nekoliko poenostavimo, lahko ugotovitve povzamemo takole: pri izobraževanju odraslih je bolj ali manj razvita njena praksa (pri tem je mislil na raznovrstnost možnosti, ki jih ponuja), dokaj nerazvita pa je raven njene teoretizacije; zaradi tega po mnenju *dr. Pedička* ves 'korpus' andragoške teorije ni ustrezno izgrajen.

Dr. Pediček je bil pedagog z vsem svojim srcem in dušo. Vendar mu pedagogika, veda o vzgoji in izobraževanju otrok in mladine ali 'pedagogika otroštva', ne zadošča. Zato išče rešitev v opredelitvi celotnega sistema znanosti o vzgoji in izobraževanju ali 'pedagoški znanosti'. Najde ga v razčlenitvi, ki poleg 'pedagogike' (znanosti o vzgoji in izobraževanju otrok) obsega še 'hebegogiko' (znanost o vzgoji in izobraževanju mladostnikov) ter 'andragogiko' (znanost o vzgoji in izobraževanju odraslih) in 'gerontogogiko' (znanost o vzgoji in izobraževanju starejših odraslih). V grobem je dopuščal tudi možnost, da se ta štiri področja združijo v samo dve – pedagogiko in andragogi-

ko. Ta shema seveda postavlja pod vprašaj izraz 'pedagogika' kot krovni termin za vsa področja vzgoje izobraževanja. Ustreznega nadomestnega izraza ni našel, je pa ponudil zanimiv krovni pojem 'antropogogika' – veda o vzgoji in izobraževanju človeka. Tudi sicer je trdil, da moramo vzgojo in izobraževanje »*graditi iz antropološko-socialne filozofije*«.

Iz navedene členitve izhaja, da so navedena podpodročja »*povsem jasno in nedvoumno povsem enakovredna*« med seboj. To pa je bistveno tudi za pojmovanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja odraslih, ki je – to je tudi večkrat zapisal – sistemsko povsem enakovredno drugim dejavnostim vzgoje in izobraževanja. To *dr. Pediček* nedvoumno potrdi tudi z ugotovitvijo, da je izobraževanje odraslih »*dejavnik celotenja sistema vzgoje in izobraževanja*«.

S tem pa je *dr. Pediček* postal tudi prvi naš teoretik na področju pedagogike, ki se je v bistvu opredelil za koncept vseživljenjskosti učenja, čeravno tega izrecno ni poudarjal. Še več, izraza 'vseživljenjskost učenja' sploh ni uporabljal. V svojih delih je rajši ostal pri tradicionalnem terminu 'permanenčnost izobraževanja'.

Dr. Pediček je bil zaradi kritičnosti in nepopustljivosti pri zagovarjanju svojih strokovnih stališč in rešitev 'trn v peti' politikom, ki si vselej želijo poslušnega sogovornika v stroki. Še bolj pa mu je zagrenilo življenje to, da ga tudi mnogi njegovi strokovni kolegi, pedagogi, v politično napetih razmerah niso podprli ali so se ga celo bali podpreti. Namesto pohval in priznanj je doživel izobčenje. A se ni uklonil. V 'teku in tekališču' svojega življenja (kot je slikovito naslovil prvo od štirih knjižic, v katerih je v letih 2004–2006 opisal svojo življenjsko in poklicno pot) je na nekem mestu označil samega sebe z izrazom – 'nepodkupljivi tehtavec'. To je bila res ena od značilnih potez njegovega značaja.

Hvala ti, 'nepodkupljivi tehtavec'! Tudi zato te bomo pogrešali.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si), Ljubljana

DOMAČE NOVICE

Izšel je spletni pregled ponudbe izobraževanja in učenja odraslih

Prihajajoče šolsko leto ponuja odraslim nove možnosti in priložnosti za izobraževanje in učenje. Številne šole, ljudske univerze, univerze za tretje življenjsko obdobje, knjižnice, muzeji, galerije, zasebne in druge ustanove so ponovno odprle svoja vrata in ponudile odraslim raznolike izobraževalne vsebine formalnega in neformalnega izobraževanja. Številne informacije o izvajalcih izobraževanja odraslih in izobraževalnih programih smo zbrali tudi mi ter jih predstavili v posodobljenem in prenovljenem spletnem *Pregledu ponudbe izobraževanja in učenja odraslih v Sloveniji 2008/2009* (<http://pregled.acs.si>).

V *Pregledu* boste našli:

- informacije o več sto izvajalcih izobraževanja odraslih,
- vse o izobraževalnih programih formalnega izobraževanja za pridobitev splošne, strokovne ali poklicne izobrazbe na osnovni, srednji, višji in visoki stopnji, usposabljanja in spopolnjevanja za poklicno delo ali poklic ter številne možnosti neformalnega splošnega izobraževanja za lastni osebni ali osebnostni razvoj,
- druge dragocene informacije o izobraževanju odraslih (razpise za vpis, javno veljavne izobraževalne programe za odrasle, nacionalne poklicne kvalifikacije idr.).

Ena od novosti v prenovljenem spletnem *Pregledu* je način iskanja osnovnih informacij o izvajalcu izobraževanja in o izobraževalnem programu, ki bo olajšal iskanje zelenih informacij. Podatke o izvajalcih izobraževanja in izobraževalnih programih lahko iščete na enostaven ali na napreden način. Enostavno (hitro) iskanje omogoča iskanje izvajalca oziroma izobraževalnega programa po nazivu, napredno iskanje pa omogoča iskanje zelenega izvajalca oziroma izobraževalnega programa po več kriterijih hkrati, in sicer izvajalca lahko iščete po nazivu, kraju sedeža ali po regiji, izobraževalni program pa po nazivu programa, nazivu poklicne oziroma strokovne izobrazbe, kraju izvajanja, regiji, vsebinskem področju, ciljnih skupinah in datumu izvajanja programa. Iskanje programov se lahko omeji le na javno veljavne programe ali na programe za pridobitev formalne izobrazbe.

Poleg podatkov o izvajalcih in njihovih izobraževalnih programih so v *Pregledu* zbrane tudi druge koristne informacije o izobraževanju odraslih, ki dodatno osvetljujejo možnosti in priložnosti za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Zbrani so tudi številni

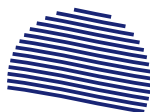
spletni naslovi in baze podatkov, ki omogočajo dodatno informiranost za znanja željne odrasle. Nove spletne strani omogočajo tudi komunikacijo s širšo in strokovno javnostjo prek odprtega e-foruma *Vprašajte nas*.

Ponudba izobraževanja in učenja za odrasle je pestra in bogata, zato smo prepričani, da bodo informacije, zbrane na enem mestu, marsikomu približale izobraževalne možnosti in olajšale odločitev pri izbiri najustreznejšega izvajalca izobraževanja in izobraževalnega programa.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem izvajalcem, ki so se prijazno odzvali našemu povabilu in predstavili svoje izobraževalne programe v *Pregledu*. Večina izvajalcev se našim povabilom za skupno predstavitev izobraževalne ponudbe odzove vsako leto, veseli pa smo tudi novih izvajalcev.

V eni od naslednjih številčk *Novičk* bomo podrobneje predstavili analizo zbrane izobraževalne ponudbe odraslih v letošnjem šolskem letu.

Erika Brenk (erika.brenk@acs.si), ACS

Povabilo na *Dneve slovenskih svetovalnih središč 2008*

Svetovalna središča za izobraževanje odraslih in Andragoški center Slovenije letos četrto leto zapored organiziramo *Dneve slovenskih svetovalnih središč*. Prvi dve leti so se prireditve odvijale le en dan, letos pa bodo drugo leto potekale kar tri dni, in sicer tretji teden v septembru, od srede, 17. septembra, do petka, 19. septembra 2008.

Štirinajstih svetovalnih središč bo s partnerskimi organizacijami iz svojega okolja pripravilo dogodke in dejavnosti, s katerimi bodo poskušali pritegniti čim več odraslih in jim tako posredovati informacije o možnostih izobraževanja in učenja, pripravljenih za novo šolsko leto.

Z dogodki v teh dneh želimo povečati prepoznavnost svetovalnih središč v lokalnem okolju in ljudem predstaviti, kakšne možnosti svetovanja in podpore naša središča nudijo. Hkrati želimo promovirati učenje in izobraževanje ter motivirati odrasle za vključevanje tako v formalne kot v neformalne izobraževalne programe. Ker je leto 2008 *Evropsko leto medkulturnega dialoga*, želimo poudariti predstavitev progra-

mov, ki ljudi osveščajo o kulturni raznovrstnosti in spoštovanju kulturne raznolikosti, spodbujajo dejavno državljanstvo, so povezani z zagotavljanjem enakih možnosti in nediskriminacije ter poudarjajo sodelovanje in povezovanje ob upoštevanju skupnih vrednot Evropske unije.

Še posebej pa želimo s predstavljanjem ponudbe učenja in izobraževanja ti dve dejavnosti približati tudi odraslim, ki jih izobraževalne organizacije in svetovalna središča z objavami v večinoma tiskanih medijih ne dosežejo. Te odrasle želimo motivirati, jim predstaviti koristi, ki jih lahko izobraževanje prinese v njihovo življenje in delo, ter jih tako spodbuditi, da se v izobraževanje tudi vključijo.

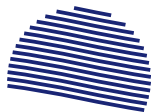
Lanska odločitev, da enodnevni dogodek podaljšamo na tridnevnega, je bila pravilna. Središča v treh dneh lahko pripravijo več dogodkov in tako svojo dejavnost, partnerje in izobraževalno ponudbo za odrasle predstavijo širšemu krogu ljudi. Hkrati pa lahko vsako središče pripravi večji oziroma glavni dogodek na tisti dan, ko pričakuje, da se ga bo udeležilo največ ljudi.

Informacije o dogodkih in njihovih lokacijah bodo organizatorji (svetovalna središča in njihove partnerske organizacije) objavili v začetku septembra na svojih spletnih straneh, objavljene pa bodo tudi na spletni strani Andragoškega centra Slovenije: <http://www.acs.si/>.

Povezave do vseh svetovalnih središč najdete na: <http://isio.acs.si/sredisca/>.

Ob tej priložnosti vabimo vse organizacije, ki ponujate programe formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih, da se pridružite vam najbližjemu svetovalnem središču za izobraževanje odraslih in skupaj z njim predstavite svojo ponudbo.

Jerca Rupert (jerca.rupert@acs.si), ACS

Skupnostno učenje v študijskih krožkih in med njimi

Druženje in organizirano učenje v študijskih krožkih je ena najbolj priljubljenih neformalnih oblik vseživljenjskega učenja, ki je pognala korenine predvsem na podeželju oziroma zunaj večjih urbanih središč. Študijskih krožkov ni brez usposobljenih mentorjev, zato smo veseli, da smo to pomlad 'spravili pod streho' novo usposabljanje mentorjev, ki se je za dvajset udeležencev uspešno končalo z izpiti 6. junija 2008.

Menjava in oplajanje znanj, zamisli, izkušenj

Učna izkušnja v krožkih se ne konča za vrati neke izobraževalne ustanove. V socialno okolje sega z obvezno predstavitvijo sadov dela v krožku na javni prireditvi (z razstavo, delavnico ali postavitvijo stojnice, objavo publikacije, prireditvijo z etnološkim, kulturnim ali drugim programom), kjer se znanje ali želja po znanju širi na nov krog ljudi, pred leti pa smo zaznali tudi potrebo po izmenjavi znanja in izkušenj med krožki samimi. Rodila se je zamisel o karavani študijskih krožkov – občasni, 'potujoči' priložnosti za srečevanje in medsebojno oplajanje znanja, zamisli in izkušenj, ob hkratni predstavitvi sadov dela krožkov na stojnicah. Denarja, da bi bila ta srečanja redna, z načrtovanim sodelovanjem reprezentativnih študijskih krožkov po določenih kriterijih, žal ni, predstavitve in stroški zanje so prepuščeni dobri volji in iznajdljivosti sodelujočih, a občasno se le pokaže možnost za izpeljavo srečanja, ki jo vsaj nekaj delujočih krožkov vedno z veseljem sprejme. Njihove predstavitve so vselej domiselne, zelo raznolike in zato obogatitev za vse udeležence karavane, bodisi krožkarje in njihove mentorje, ali naključne obiskovalce. Dragocene so tudi zato, ker sadovi delovanja krožkov lepo pokažejo, česa vsega so zmožni ljubitelji – ljudje, ki jih vodi veselje do usvajanja novih znanj – če se združijo ter svoje zmožnosti oplemenitijo s kančkom vižije in sodelovalnim učenjem.

Letošnjo pomlad so sadove svojega dela predstavili tako 'klasični' krožkarji, na karavani študijskih krožkov v Radečah, kot tudi člani krožkov *Beremo z Manco Košir*, na bralni karavani v Ravnem Dolu.

Karavana študijskih krožkov v Radečah – v znamenju moških udeležencev!

Srečanje klasičnih krožkov na Jagnjenici pri Radečah je bilo v nedeljo, 15. junija 2008. Karavano študijskih krožkov, prireditev Tedna vseživljenjskega učenja 2008, so pozdravili župan Občine Radeče, *Matjaž Han*, direktorica Kulturno turističnega rekreacijskega centra (v nadaljevanju KTRC) Radeče, *Marija Imperl*, in direktor Zavoda za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS), *Jošt Jakša*. Organizacijsko vodstvo je bilo v rokah KTRC Radeče in ZGS, z neutrudnim *Jožetom Prahom*, seveda. Na stojnicah, pod kozolcem in na prostem so se predstavili domačini iz Sopote in Radeč (predstavili so oglarsko kopo, konjsko vleko lesa, učni pripomoček za prepoznavanje okrog petdeset vrst lesa in še kaj), člani krožka Ohranjanje kulturne dediščine Društva Anbot iz Pirana z mentorico *Natalijo Planinc*, vezilje iz Bele krajine z mentorico *Ireno Bohte* (ZIK Črnomelj), številna moška ekipa je prišla iz Nazarij in predstavila večšine tamkajšnjih gozdarjev, prav tako moška zasedba je predstavila večšine izdelovanja lese-nih hiš na Kozjaku, Gorenjci iz Vogelj so predstavili priročnik za pripravo krompirjevih jedi, dosežke fotografskega krožka Zabeležimo trenutek iz Murske Sobote je predstavil *Marjan Čenar*, bogate izkušnje je delil z udeleženci dolgoletni vodja študijskih krožkov *Marjan Račnik*, predstavili pa so se tudi domačini iz Svibnega, ki smo jih obiskali.

Udeležence karavane je pozdravila dr. Nevenka Bogataj. Nanizala je nekaj dragocenih podatkov in iztočnic za razmišljanje, zato bo najbolje, da njen uvodnik v karavano kar povzamemo:

»Spoštovani krožkarji in mentorji, dragi prireditelji in soorganizatorji, cenjeni domačini in gostje, lepo pozdravljeni na Karavani študijskih krožkov. Preteklih deset let sem vas na srečanjih spodbujala k rasti v nematerialnem – k učenju, k sodelovanju in dajanju pobud tistim, ki odločajo o našem vsakdanu. Tokrat sem se odločila, da predstavim nekaj števil: **Študijski krožki (ŠK) so v Sloveniji stari petnajst let.** Ne gre za krožke Univerze za tretje življenjsko obdobje, temveč za tiste, ki jih razvijamo izven nje in se bodo nekateri danes predstavili. Tudi ne gre le za tiste krožke, ki jih denarno podpira Ministrstvo za šolstvo in šport, temveč za vse, ki delujejo po načelih skupnostnega, sodelovalnega učenja in so enotno dokumentirani. **Tretjino stroškov** zanje pokrije država, letno to pomeni 200.000 evrov (približno 800 evrov na krožek). Delitev tega denarja je vse bolj pregledna. Sredstva za izvajanje krožkov prejema **91 ustanov**, ki **letno izpeljejo približno 240 krožkov** (letos: 892 udeležencev z 2.848 evidentiranimi urami učenja v 121 krožkih). Današnji program prikazuje le delček te ustvarjalnosti, in če pozorno pogledate program, sodelujete predvsem krožki iz krajev ob meji! Drugo **tretjino** prispevamo s prostovoljnim delom sami, pri čemer nam pomagajo sponzorji. Zadnjo **tretjino dodajo občine**, a žal ne vse ... Rada bi zato podčrtala, da izbor Radeč za našo Karavano ni slučajen. Na izobraževalnem zemljevidu Slovenije ste postali Radečani v nekaj letih prepoznavni po svojih dosežkih, kakovostne izdelke tudi že tržite in to je vsekakor zgled povezave krožka z lokalnim razvojem ... Pri tem ne smemo zamolčati zaslug župana Radeč, KTRC Radeče, še posebej pa Jožeta Praha in Zavoda za gozdove. Vsem velja iskrena zahvala.

Kakšne so novosti zadnjih štirih let, ki vplivajo na razvoj študijskih krožkov? Bruseljska sredstva so omogočila Andragoškemu centru razvoj infrastrukture: imamo ogrodje spletne strani, zahtevnejše orodje za dokumentiranje delovanja krožkov, prenovili smo usposabljanja mentorjev. Vsakdo lahko zdaj sam pogleda na spletno stran, kateri krožki delujejo, kje, kdo jih vodi in koliko denarja jim je namenjenega.

Ob sponzorskih uspehih in animacijskem delovanju dr. Mance Košir so se uveljavili tudi bralni krožki.

Strateške usmeritve so takemu učenju sedaj še bolj naklonjene: Evropska komisija je lani sprejela akcijski načrt Za učenje je vedno pravi čas. Nacionalni program daje prednost neformalnemu učenju, žal pa učenje brez veljavnih potrdil in institucij, ki bi jim dajale težo, z vidika financiranja caplja precej daleč za vlaganji v formalne oblike izobraževanja. Učenju, kot je naše, je bilo namreč namenjenih le 16 odstotkov sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih.

Statistični podatki pa kažejo, da se je v petih letih (2001 – 2006) v Sloveniji izobraževalo 22 odstotkov odraslih, starih 15–64 let. Kar 80 odstotkov je znanje pridobivalo za delo in le 16 odstotkov za kakovost bivanja, za osebni in siceršnji razvoj. To pomeni, da nas je malo, saj teh 16 odstotkov od omenjene petine pomeni le 3 odstotke izobraževalno dejavnih odraslih Slovencev.

Moje izkušnje z učenjem kažejo, da so krožki neke vrste elita. Čeprav majhni, preprosti in razpršeni, so krožki 'prava stvar' – v njih se učimo pogovarjati, sodelovati, se samostojno odločati in ob tem nenehno usklajevati. Potekajo v pozitivni klimi in imajo jasen cilj, h kateremu prispeva vsak po svoje. Ko pride do nasprotij, prihaja tudi do brušenja, uglaševanja. Kot v orkestru. Ni boljših in slabših, vsak daje svoj prispevek, tako da skupaj ustvarjajo harmonijo, ki je mnogo več od vsote sodelujočih. Laže je sicer biti sam s svojo resnico, kot hoditi skupaj in se usklajevati, zato čestitka tistim, ki so dovolj pogumni za skupno učenje in še posebej tistim, ki tako delujete že več let. In kaj ima to s slogani današnjega dneva: Od drevesa do knjige, Med gozdom in ogljem, Varujmo planet – uporabljajmo les? Drevesa, knjige in planet nam molče pričajo o modrostih življenja, o zgledih. Pred 500 leti se ni našlo dovolj tistih z izčiščeno lastno mislijo in voljo, da bi preprečili požiganje izvodov Trubarjeve Biblije in izgon rojaka, ki se ga danes s ponosom spominjamo. Zato naj ne bo dovolj le naša vedoželjnost, ampak nadaljujmo brušenje drug ob drugem in negujmo ponos na tisto, kar je res našega!«

Opazna posebnost tokratne karavane je bila številna udeležba moških. Predvsem moški so namreč člani krožkov, ki delujejo v okviru Zavoda za gozdove, in ti so prikazali mnoga zanimiva znanja in veščine, ki so – zaradi težavnosti opravil – že tradicionalno v njihovi domeni. Vključenost moških v študijske krožke je razveseljujoča še posebej zato, ker sicer v neformalnih oblikah izobraževanja prevladujejo ženske.

Bralni študijski krožki: prihodnje leto v znamenju kulturne dediščine

Letos so priredili posebno 'karavano' tudi bralni krožki (v nadaljevanju BMK), še pred tem pa so 22. aprila 2008 pripravili tradicionalno srečanje ob *Dnevih slovenske knjige* v Društvu slovenskih pisateljev. Moto srečanja je bil *Jezik je svet*, za izhodišče srečanja pa je bralni krožek Beseda slovenske Istre ponudil v branje osmi zvezek svojega glasila *Brazde s trmuna* (glasilo izdajajo člani krožka: *Tanja Jakomin Kocjančič, Arduin Hrvatini, Dinko – Dominik Bizjak, Pina Pištan, Danila Tuljak Bandi, Mirella Bonaca, Ivan Novak* in mentorica *Nadja Rojac*). Pogoj za udeležbo je bil prispevek z odmevi na vsebino te izdaje *Brazd*, ki prinašajo prispevek o šavrinskih vaseh: v prvem delu *Še črпам rast iz svojih korenin* so zbrani članki o glagolskih napisih v slovenski Istri; o pesniku *Alojzu Kocjančiču*, oljkah, šagri in opasilu govori del z naslovom *Kot skala trden, neuklonljiv ...*; literarno ustvarjanje članov krožka se zrcali v *Radosti pesem vre v nemirno plimovanje*; četrti del, *Spomin moj bridek in sladak obenem*, pa oživlja najtežje čase

za Slovence v Istri. Srečanja *Jezik je svet* so se poleg članov krožka Beseda slovenske Istre udeležili bralni krožki iz Sopotne - z mentorico *Tatjano Kavšek*, s Ptujca - z mentorico *Viktorijo Dabič*, iz Radeč - z mentorjem *Jožetom Prahom*, BMK Sorško polje iz Bitenj - z mentorico *Matejo Arhar*, štirje bralni krožki mentorice *Nataše Škofič Kranjc* z Gorenjske, BMK iz Kočevja - z mentorico *Jožico Pečnik* ter s Prevalj - z mentorico *Ivanko Komprej*. Srečanje je v prostorih Društva slovenskih pisateljev pripravila *Cvetka Bevc*, programska voditeljica *Slovenskih dnevov knjige 2008*, vodila pa ga je neurtudna animatorica in častilka branja, *dr. Manca Košir*.

Pogovor ob prebranem je pokazal, kako globoko je vsebina *Brazd* nagovorila bralce. Zbrani predstavniki bralnih krožkov so namreč v prepolni dvorani DSP takole sklenili svoje srečanje: »Člani bralnih krožkov *Beremo z Manco Košir*, navdušeni nad zbornikom *Brazde s trmuna*, podpiramo predlog, da se prihodnje leto vsi bralni in morda tudi študijski krožki posvetimo zapisovanju, zbiranju, objavljanju in prebiranju, s tem pa tudi obujanju in ohranjanju nematerialne kulturne dediščine (spominov, anekdot, življenjskih zgodb, zgodovinskih dejstev, pesmi, pripovedk, običajev, otroških in drugih iger) v matičnih okoljih, v katerih krožki delujejo. Temu bi bila lahko posvečena tudi bralna karavana v prihodnjem letu.« Prihodnje leto se nam torej po vsej Sloveniji obeta bogata bera krožkov s to temo!

Ob koncu srečanja so krožkarji iz Ribnice udeležence srečanja povabili, da se maja pridružijo **bralni karavani v Ravnem Dolu**. To pa je že novo poglavje iz bogate in uspešne dejavnosti krožkov *Beremo z Manco Košir*, ki sta ga za bralce Novičk izpisali *Jožica Pečnik*, mentorica BMK Kočevje, in *Danila Tuljak Bandi*, članica BMK Beseda slovenske Istre. Prispevka objavljamo v rubriki *Kotiček je vaš*.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2008

September naj bo mesec, ko s prijavo na razpis izrazimo priznanje izjemnim osebnim in strokovnim dosežkom pri učenju odraslih!

Andragoški center Slovenije – v skladu s svojim poslanstvom – že dvanajstič objavlja razpis, s katerim zbira predloge za podelitev priznanj za izjemne učne, strokovne ali promocijske dosežke na področju izobraževanja in učenja odraslih.

Priznanja bodo – tako kot vsa leta doslej – podeljena v treh kategorijah:

- posameznikom/-cam in
- skupinam za izjemne uspehe pri spopolnjevanju lastnega znanja ter
- inovativnim, požrtvovalnim in domiselnim organizatorjem, mentorjem, učiteljem in drugim izvajalcem izobraževalnih programov za odrasle.

Vabimo vse zveste, pa tudi naključne bralce našega glasila, da se ozrete po učnih in izobraževalnih dosežkih v svojem okolju in s predlogom za podelitev priznanja počastite tiste posameznice in posameznike, skupine, ustanove, podjetja in lokalne skupnosti, ki se odlikujejo v učenju, poučevanju ali zagotavljanju novih, sodobnih učnih možnosti za odrasle oziroma so domiselni in učinkoviti pri uveljavljanju strategije vseživljenjske učenja v Sloveniji.

Prav gotovo so v vsakem okolju ljudje, vredni priznanja, a le z vašo pomočjo nam jih bo uspelo odkriti in kot zgled predstaviti širši javnosti. Nekateri ste v minulih letih že bili v vlogi predlagatelja, a vas želimo opogumiti, da bi poskusili znova. Predlogi so namreč iz leta v leto kakovostnejši, zato je izbira težka. Marsikdo, ki je resnično vreden priznanja, pri prvem poskusu izpade, zato je vredno njegove dosežke predstaviti na novo, jih morda osvetliti v novi luči, tisti, ki ste nam jo prvič pozabili 'prižgati' ali pa nanjo niste bili dovolj pozorni niti sami.

Razpis bo odprt od 15. septembra do 14. oktobra 2008. Objavljamo ga na 14. strani Novičk, 15. septembra bo objavljen v častniku Delo, 16. septembra pa v Večeru. Besedilo razpisa najdete tudi na spletni strani ACS ter TVU (<http://tvu.acs.si/zarisce>), kjer

so objavljeni tudi obrazci za prijavo kandidatov, lahko pa pokličete Katarino Šešet (tel.: 01 5842 578) in vam jih bomo poslali po pošti.

Izpolnjene obrazce oziroma prijave kandidatov za priznanja pošljite v razpisnem roku, torej **do vključno 14. oktobra 2008** (velja tudi poštni žig z istim datumom) na naslov: **Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana**, in s pripisom: **Za priznanja ACS 2008**.

Marsikdo si bo želel ogledati **Pravilnik o podeljevanju priznanj**. Najde ga na spletni strani <http://tvu.acs.si/priznanja/pravilnik/>. Za vse dodatne in podrobnejše informacije se oglašite po telefonu 01 5842 574 ali na e-naslov: borka.kucler@acs.si.

Kdor spremlja naše delo, ve, da so življenjske zgodbe dobitnikov priznanj¹, bodisi v video ali pisni različici, najboljše vabilo in spodbuda nedejavnim ali neodločnim odraslim, da se opogumijo in vključijo v izobraževalne programe ter programe neformalnega učenja. Tako si obogatijo oziroma izboljšajo osebno življenje ter nadaljnjo poklicno pot.

Prisrčno Vas pozdravljamo in se veselimo sodelovanja z Vami!

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

¹ Življenjske zgodbe so objavljene na spletni strani <http://tvu.acs.si/priznanja/arhiv/>.

RAZPIS PRIZNANJ ACS 2008 ZA IZJEMNE UČNE IN STROKOVNE DOSEŽKE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Andragoški center Slovenije vabi vse morebitne predlagatelje, da se udeležijo javnega razpisa, s katerim zbiramo predloge za podelitev **priznanj** za izjemne učne in strokovne dosežke v izobraževanju odraslih **za leto 2008**.

Razpis je odprt **od 15. septembra do 14. oktobra 2008**.

Priznanja, ki so predmet tega razpisa, se podeljuje v treh kategorijah:

1. **posameznikom** za izjemne učne uspehe in **bogatitev lastnega znanja**;
2. **skupinam** za izjemne učne uspehe in **bogatitev lastnega znanja**;
3. **posameznikom, skupinam/društvom, ustanovam, podjetjem** ali **lokalnim skupnostim** za izjemne strokovne ali promocijske **dosežke pri bogatitvi znanja drugih**.

Vsako leto je v vseh treh kategorijah podeljeno **skupno do 15 priznanj**.

Predloge za podelitev priznanj ACS 2008 naj predlagatelji oddajo **na obrazcih za prijavo**, ki bodo v času trajanja razpisa **objavljeni na spletni strani**:

<http://tvu.acs.si/zarisce>. Na vašo željo vam jih lahko posredujemo tudi po pošti.

Predlagatelji in **kandidati** so lahko: državljani RS, Slovenci v zamejstvu in izseljeništvu, skupine, društva, ustanove ali družbe v RS, zamejstvu in izseljeništvu ter lokalne skupnosti v RS.

Pravilnik o podeljevanju priznanj ACS objavljamo na spletni strani <http://tvu.acs.si/priznanja/pravilnik/>.

Za **pomoč in informacije** lahko pokličete:

Slavico Borko Kucler (tel.: 01 5842 574) ali Katarino Šešet (tel.: 01 5842 578) oziroma pošljete sporočilo na e-naslov: info@acs.si.

Predloge pošljite **do 14. oktobra 2008** (velja tudi poštni žig z istim datumom) **v zaprti ovojnici s pripisom Za priznanja ACS 2008** na naslov: **Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana**.

Nad objavo razpisa, izborom kandidatov in organizacijo slovesne podelitve priznanj bdi posebna komisija, ki jo imenuje Svet ACS.

Komisija zaseda in opravi izbor v roku 30 dni po končanem razpisu.

MEDNARODNO SODELOVANJE

Novi pristopi v svetovanju v izobraževanju odraslih v Angliji

V zadnjih treh letih smo pri razvoju svetovalne dejavnosti v svetovalnih središčih namenili veliko pozornosti razvijanju in vpeljevanju novih pristopov in orodij za svetovalno delo ter poglobljanju partnerskega sodelovanja v lokalnih svetovalnih omrežjih, ki delujejo pri vseh štirinajstih svetovalnih središčih. Za nadgradnjo in razvoj našega znanja se nas je skupina devetih udeležencev, povezanih z delom v svetovalnih središčih (sedem svetovalcev iz sedmih središč in dve sodelavki ACS), odpravila v tujino, da bi se seznanila z novostmi pri tej dejavnosti v angleškem prostoru. Andragoški center Slovenije je v okviru projekta *Leonardo da Vinci, Mobility*, z naslovom *Izmenjava izkušenj v svetovanju v izobraževanju odraslih*, organiziral študijski obisk, ki je potekal od 15. do 21. junija 2008.

Naš gostitelj je bil Leeds Trinity and All Saints College, visokošolska izobraževalna ustanova, ki je bila pred štiridesetimi leti ustanovljena predvsem za izobraževanje učiteljev. Še danes jih od približno 3.000 študentov ena tretjina obiskuje programe, ki usposabljaajo za pedagoške poklice. V okviru kolidža poleg fakultete za izobraževanje delujeta še fakulteta za družbene vede in fakulteta za medije, podjetništvo in marketing. Ves čas študijskega obiska smo bivali v mestu Leeds, ki se je po krizi zaradi recesije v gospodarstvu in brezposelnosti v 90-tih v zadnjih letih zelo razvilo.

Kot svetovalce v izobraževanju odraslih sta nas zanimali predvsem aktualna ponudba in organiziranost svetovanja v Angliji, s poudarkom na spoznavanju novih pristopov pri svetovanju odraslim za izobraževanje, še posebej ranljivim skupinam odraslih. Še dva cilja smo si zastavili, in sicer spoznati,

- koliko in kako angleški kolegi uvajajo priznavanje in potrjevanje znanja v postopke svetovanja v izobraževanju odraslih,
- kako in koliko posamezne organizacije sodelujejo z drugimi (mreženje) in tako zagotavljajo večjo kakovost in celovitost svojih storitev.

V izobraževanju odraslih so v Angliji trenutno najmočnejše tri svetovalne mreže - dejavnosti:

- *Jobcentreplus* so namenjeni predvsem brezposelnim. Pomagajo jim do zaposlitve, delodajalcem pa, da najdejo primerno usposobljene delavce (več na <http://www.jobcentreplus.gov.uk/JCP/index.html>).

- Največji ponudnik informiranja, svetovanja in e-izobraževanja za odrasle je mreža *LearnDirect*, ki poleg izobraževanj za izboljšanje temeljnih spretnosti in poslovnega izobraževanja nudi najpogosteje po telefonu ali elektronski pošti informiranje o možnostih izobraževanja in zaposlovanja. V nekaterih izobraževalnih središčih preko te mreže nudijo tudi osebno svetovanje. Zelo pomembno je tudi posredovanje informacij prek spletnega portala (več na <http://www.learnirect.co.uk/>).
- Tretja večja mreža svetovanja odraslim je vladna mreža *Nextstep*, v kateri so združeni svetovalci za izobraževanje odraslih, ki svetovanje nudijo osebam, starejšim od dvajset let. Trenutno je večina sredstev namenjena prednostnim skupinam, in sicer manj izobraženim in odraslim brez poklicnih kvalifikacij ali z nižjimi stopnjami le-teh (več na <http://www.nextstepwestyorkshire.org.uk/>).

Ob predstavitvah mrež svetovanja odraslim so v vseh organizacijah poudarjali, kako pomembno je partnersko sodelovanje, zato želijo temu nameniti še več pozornosti tudi v prihodnje – v tem letu je v Angliji začel nastajati nov koncept povezovanja vseh mrež svetovanja pod skupnim imenom *Adult Advancement Careers Service*.

Več o partnerskem sodelovanju so nam povedali na Trinity Collegeu. Predstavili so nam svoje izkušnje pri sodelovanju z različnimi partnerji v okolju s ciljem zagotavljanja večje kakovosti izobraževalnih procesov, večjih možnosti zaposlovanja ter razvoja poklicne poti njihovih mladih in odraslih študentov. Prav ob partnerskem sodelovanju razvijajo tudi dodatno izobraževalno ponudbo – programe spopolnjevanja za odrasle. Navajali so še druge prednosti partnerstva: več vključenih udeležencev, zmanjšanje vlaganja javnih ali posameznikovih sredstev ob večanju vlaganj podjetij iz okolja, možnost gostujočih predavateljev iz gospodarstva ali drugih izobraževalnih organizacij idr.

Seveda je za to, da se partnersko sodelovanje vzpostavi, potrebno kar precej prizadevanj. To pa pomeni stalen stik, s pomočjo katerega gradijo na odprtosti, poštenosti in zaupanju, dopolnjevanju znanja o tem, kako partnerji delujejo. Potrebno je biti tudi prilagodljiv, se hitro odzivati, biti dostopen ter znati krmariti med potrebami stranke in naročnika. Na koncu so nas še opozorili, da je to dolgotrajen proces, ki se gradi v več fazah, in da je včasih potrebno vzpostaviti veliko stikov, da nastane prava mreža. Trinity College je v svojem okolju vključen v več takšnih mrež, ena od njih je *West Yorkshire Lifelong Learning Network*.

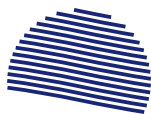
Z vidika uvajanja presojanja kakovosti v svetovalna središča ISIO pa je bilo za nas zanimivo to, da morajo ustanove, ki nudijo svetovalne storitve, zato da dobijo javna sredstva, izpolnjevati standarde, ki jih postavlja sistem presojanja kakovosti Matrix, britanski nacionalni standard presojanja kakovosti.

Naj omenimo še, da smo obiskali tudi Nacionalni inštitut za nadaljevalno izobraževanje odraslih (National Institute for Adult Continuing Education – NIACE), kjer so nam po-

drobneje predstavili problematiko novih in starih priseljencev v Veliki Britaniji. Ti ljudje se soočajo z mnogimi ovirami, ki jim preprečujejo dostop do izobraževanja in zaposlitve, kar mnoge vodi v revščino in družbeno izključenost – posameznike in celo celotne skupnosti. Zato so v projektu *Koraki k uspehu (Steps to Success)* razvili metodo, kako pripadnikom etničnih manjšin pomagati razviti njihove spretnosti in tako dobiti trajno zaposlitev. Pri tem poudarjajo dva pomembna dela te metode: prvi je zagotavljanje informiranja in svetovanja pred vključevanjem v izobraževanje in med samim izobraževanjem, drugi pa, da so svetovalci prisotni tudi v okolju, kjer živijo skupine odraslih, ki so vključene v ta projekt – pristop svetovanja, ki pomeni delovanje izven ustanove. Izkušnje kažejo, da je svetovanje uspešnejše, če je svetovalac pripadnik te skupnosti. Seveda pa mu je potrebno nuditi vso podporo, da je za svetovanje ustrezno usposobljen.

Lahko sklenemo, da smo udeleženci dodobra spoznali angleški izobraževalni sistem in organiziranost svetovanja za odrasle v Angliji, kjer pripisujejo pomen tako svetovanju za izobraževanje kot za razvoj poklicne poti in osebnega življenja. Pridobili smo nove poglede na delo svetovalca, ki mora imeti posluš za ranljive skupine odraslih in ki v svoje delo vse več vključuje postopke priznavanja znanja. Dobili smo nove zamisli za načine promocije svetovalne dejavnosti in tudi potrditev, da je za celovito obravnavo svetovanca potrebno sodelovanje z drugimi ustanovami.

Jerca Rupert (jerca.rupert@acs.si), ACS

Predstavitev podprojekta *Udeležba odraslih v sistemu formalnega izobraževanja*

Projekt *Prispevek izobraževalnega sistema na poti v evropsko družbo vseživljenjskega učenja (Towards a Lifelong Learning Society: The Contribution of the Education System - LLL2010)* je obsežen projekt, v katerega je vključenih trinajst držav¹ (Estonija – koordinator, Anglija, Avstrija, Belgija/Flandrija, Bolgarija, Češka, Irska, Litva, Madžarska, Norveška, Rusija, Škotska in Slovenija). **Glavni namen** projekta je preučiti prispevek izobraževalnih sistemov v sodelujočih državah pri uresničevanju ciljev Lizbonske strategije. Sestavljen je iz petih podprojektov, ki se z različnih vidikov usmerjajo na vlogo, ki jo imajo izobraževalni sistemi posameznih držav pri uresničevanju vseživljenjskosti učenja (v nadaljevanju VŽU) in kot potencialni dejavniki družbene vključenosti. Več si lahko preberete na spletni strani projekta <http://lll2010.tlu.ee>.

¹ Osebná izkaznica projekta je objavljena na spletni strani: <http://www.acs.si/LLL2010>.

Medtem ko so nekatere dejavnosti v tem projektu že za nami, pa v zadnjem letu intenzivno teče delo na tretjem podprojektu. Terensko je najbolj zahteven med vsemi podprojekti LLL2010, saj je usmerjen na udeležbo odraslih v formalnem izobraževanju. To pomeni, da smo morali opraviti obsežno anketiranje odraslih, ki so bili vključeni v programe formalnega izobraževanja. Glavni namen podprojekta je preučiti vlogo sistema formalnega izobraževanja pri spodbujanju udeležbe in vztrajanju v izobraževanju, razvijanju VŽU, zmanjševanju neenakosti v VŽU in povečevanju socialne vključenosti. S podprojektom želimo pridobiti poglobljene primerjalne podatke o stališčih in izkušnjah odraslih v formalnem izobraževanju in preizkusiti različne hipoteze o vzrokih neenakosti v udeležbi (s posebno pozornostjo na manj izobraženih in manj pisemenih odraslih).

Teoretično ozadje

Teoretična izhodišča podprojekta v katerem raziskujemo značilnosti formalnega izobraževanja odraslih so v socialno-psihološki teoriji, vključujejo pa tudi vidike sociologije izobraževanja in pedagoške psihologije. Podprojekt se osredotoča na medsebojno prepletanje individualnih značilnosti s socialnim kontekstom. Osrednji del našega raziskovanja pa so izkušnje in stališča odraslih, na katerih temelji njihova motiviranost za učenje. Motivacijo opisujemo kot tisto silo, ki spodbudi osebo, da se vključi v izobraževalni program in v njem vztraja. Kadar je motivacija visoka, lahko pričakujemo, da bodo odrasli premagali marsikatero oviro, ki jim preprečuje izobraževanje. Kadar je nizka, pa sta udeležba v izobraževanju ali vztrajanje v njem manj verjetna. V tem podprojektu za izhodišče analize posameznikove motivacije uporabljamo model ARCS, ki ga je razvil *John Keller*².

Keller našteva štiri pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da bi bil posameznik motiviran za učenje:

- pozornost (izvirno: attention - A),
- pomembnost (izvirno: relevance - R),
- zaupanje (izvirno: confidence - C),
- zadovoljstvo (izvirno: satisfaction - S).

Izhajajoč iz modela ARCS, smo v raziskovalni načrt vključili:

- splošna stališča do VŽU v smislu, koliko oseba vidi VŽU kot nekaj, kar prinaša zadovoljstvo, je pomembno in vredno zanj ter širšo družbeno okolje;
- pomembnost motivov in pričakovanih koristi od udeležbe v formalnem izobraževanju, v zvezi s tem smo se osredotočili na možnost šolskega in poklicne-

² Keller, J. M. (1987). Development and use of the ARCS model of instructional design. *Journal of Instructional Development*, 10 (3), 2-10.

- ga napredovanja, večjo zaposljivost, večjo državljansko dejavnost ter zadovoljstvo pri učenju;
- zaupanje (oziroma njegovo pomanjkanje) v zmožnosti uspešnega zaključka izbranega formalnega programa;
 - (ne)zadovoljstvo z izobraževalnim programom ali pričakovanimi rezultati izobraževanja.

Osrednje težišče podprojekta so sicer zaznavanje in izkušnje odraslih udeležencev v izobraževanju. Te, t.i. 'mikro' značilnosti (na primer spol, starost in njun vpliv na motivacijo), pa so preučevane v interakciji z dejavniki 'mezo' in 'makro' ravni. Vpogled v učenje in motivacijo posameznika želimo torej obogatiti tudi z vidiki učnega okolja in širšega institucionalnega in družbenega konteksta, v katerem učenje poteka. Na ravni izobraževalnih ustanov smo vključili vidike, kot so možnost prehodov med programi, informiranje udeležencev, možnosti, ki jih ustanove nudijo udeležencem, koordinacijo med različnimi sektorji oziroma programi, avtonomnost in fleksibilnost organizacije, dostopnost in priznavanje že pridobljenih spretnosti, angažiranje v skupnosti, vpejlanje različnih izobraževalnih oblik (modularno, kreditno, na daljavo itd.) ter odstranjevanje institucionalnih ovir (ponudba programov, urniki, dostopne cene).

Terenski del

Terenski del raziskave je potekal leta 2007 s pomočjo dveh vprašalnikov, in sicer enega za udeležence ter drugega za organizacije. Teoretično naj bi bila rezultat tega podprojekta mednarodna baza s približno 13.000 anketiranimi udeleženci formalnega izobraževanja odraslih v organizacijah, v katerih to izobraževanje poteka.

Ciljna skupina raziskave so bili odrasli, ki so vključeni v sistem formalnega izobraževanja. Projektna skupina je tudi opredelila definicije *formalnega izobraževanja odraslih* in *udeleženca v izobraževanju odraslih*. Te definicije so vse sodelujoče države povzele kot podlago za vzorčenje. V podprojektu 3 je bil udeleženec v izobraževanju odraslih opredeljen kot odrasli, ki je zapustil redno formalno izobraževanje, se vanj ponovno vključil in je od prejšnje vključitve minilo vsaj dve leti.

Naloga raziskovalnih timov sodelujočih držav je bila, da zberejo 1.000 izpolnjenih vprašalnikov odraslih udeležencev. V raziskavo zajeti vzorec je bil izbran glede na raven izobraževanja. Načeloma naj bi bilo 1.000 zbranih vprašalnikov enakomerno razdeljenih med štiri skupine udeležencev glede na raven ISCED (po 250 na vsako).

Vprašalnik za udeležence je bil sestavljen iz štirih delov: podatkov o prejšnjem izobraževanju v formalnem izobraževanju, osebnih podatkov in podatkov o zaposlitvi, **vprašalnik za organizacije** pa iz treh delov: značilnosti izobraževalne organizacije, značilnosti določenega programa in splošna vprašanja o politiki vseživljenjskega učenja.

V vzorec smo vključili organizacije, izvajalke programov, v katere so bili vključeni tudi odrasli iz našega vzorca. Anketirali smo 53 organizacij, ki izvajajo izobraževanje odraslih.

V podprojektu 3 trenutno potekajo statistične analize in pisanje nacionalnih poročil. Tem pa bo sledilo združeno poročilo s primerjavo mednarodnih podatkov. O tem vas bomo v Novičkah še seznanili.

Mag. Marko Radovan (marko.radovan@acs.si), ACS

PO SVETU

Vseživljenjsko učenje na strehi sveta

V letu, ki smo ga posvetili medkulturnemu dialogu, da bi uzavestili potrebo po spoštovanju in podpiranju jezikovne, religiozne, mišljenjske ali kakor koli drugače utemeljene kulturne različnosti, se je vredno pomuditi tudi ob – na Slovenskem dokaj razširjeni – ljubezni do oddaljenih kultur in ljudstev, ki žive v posebej težkih okoliščinah in potrebujejo podporo mednarodne javnosti in pomoč pri ohranjanju identitete, včasih pa tudi golega preživetja. Zanimivo je, da se Slovenci – morda zaradi vloge jezika in kulture v lastni zgodovini – redkokdaj ustavimo pri zadovoljevanju materialnih potreb. Naši ljudje postanejo v ogroženih okoljih jezikoslovci, opismenjevalci, etnografi, izobraževalci. To ne velja le za osebnosti iz bolj ali manj odmaknjene kulturne zgodovine, kot so *Friderik Irenej Baraga* (1797-1868, delujoč med Indijanci v ZDA), *Ignacij Knoblehar* (1819-1858, Egipt in Sudan), *Janko Benigar* (1883-1950, delujoč med Indijanci v Argentini v Patagoniji) in drugi, temveč tudi za nekatere sodobnike. Med slednjimi se posebej odlikujeta *Tomo Križnar*, s poskusi preprečiti popoln genocid nad Furi v Sudanu, in *Uršula Rechbach* iz Mozirja, ki se je udomačila v Tibetu in vzpostavila mrežo mednarodne pomoči najbolj ogroženim območjem, še posebej v okviru projekta ohranjanja tradicionalne tibetanske medicine (v nadaljevanju TTM).

Uršula Rechbach se je projekta lotila leta 2000 z ekipo domačinov – zdravnikov tradicionalne tibetanske medicine in učiteljev. Njihov osnovni namen je bil izboljšati kakovost življenja Tibetancev v odmaknjenih revnih vaseh in jih z izobraževanjem usposobiti, da bi znali sami poskrbeti tako za preživetje kot tudi za svoj nadaljnji razvoj. Projekt TTM je že zdavnaj prerasel na začetku zastavljene okvire. Obsega tako izobraževanje kot tudi delovanje za preventivo (zviševanje higienskih standardov in prehranskih navad), zdravljenja in operativnih posegov s pomočjo mobilne – predvsem očesne kirurgije, usposabljanja za postavljanje in rabo rastlinjakov. Potrebna sredstva zagotavljajo dobrodelne organizacije in posamezniki iz Nemčije, Slovenije, Španije in Švice. V Sloveniji je v to stalno vključenih 87 oseb, mnogi pa pomagajo ob posebnih akcijah zbiranja pomoči za ogrožene nomade. Od leta 2001 projekt deluje v desetih vaseh v okraju Lhundrup, od leta 2002 v treh vaseh v okraju Medrugonkar (prefektura Lhasa), leta 2005 pa je segel tudi na Severno planoto, v prefekturo Naqchu, kjer je – na skrajni meji preživetja, na 5.000 m nadmorske višine – življenje še posebej težko.

Z darovi ter dohodki iz dejavnosti projekt TTM omogoča:

- brezplačno zdravstveno oskrbo prebivalcev;
- raziskovanje najpogostejših bolezni pri ljudeh in domačih živalih ter iskanje naravnih zdravil zanje in njihovo preizkušanje ter uporabo v praksi;
- krepitev skoraj že pozabljenih znanj o TTM s prirejanjem seminarjev o TTM, z učenjem o poznavanju, nabiranju in predelavi zdravilnih zelišč, gradnjo manjših proizvodnih obratov za predelavo zelišč in izdajanjem priročnikov;
- redno izobraževanje otrok in občasno dopolnilno funkcionalno izobraževanje odraslih;
- ustanovitev višje srednje šole TTM v vasi Pundo, kjer dijaki med šolskim letom tudi bivajo (šola je odprta tudi za odrasle do 35 let in bolnike, ki so poleg izobrazbe deležni tudi zdravljenja);
- učenje tradicionalnih tibetanskih obrti;
- gradnjo rastlinjakov in s tem zagotavljanje preskrbe prebivalstva z zelenjavo, česar v preteklosti niso poznali in so bili zato podvrženi značilnim boleznim;
- gradnjo vodovoda in odlagališč za odpadke, kjer je to potrebno;
- usposabljanje predstavnikov lokalnih oblasti za ustanavljanje in vodenje podjetij, rabo računalnikov, vodenje projektov, gradnjo rastlinjakov, uporabo zelenjave v prehrani, organsko kmetovanje, ravnanje z vodo itd. z namenom, da ta znanja širijo v svojem okolju;
- ozaveščanje prebivalstva o nujni skrbi za okolje in za lastni razvoj.

Za uspeh projekta so poleg *Uršule* zaslužni vsi sodelujoči zdravniki TTM, med katerimi je še posebej uspešen njihov starosta, *dr. Sonam Tsering*, ki se posveča raziskovanju najpogostejših bolezni in iskanju zdravil zanje. Tako mu je že uspelo odkriti zdravila za Kashin-Beckovo bolezen (KBD ali bolezen velikih kosti). Zelo uspešna sta tudi njegova sodelavca, *dr. Metok Gyatso*, ki se ukvarja z raziskovanjem in zdravljenjem bruceloze (bakterijsko obolenje) in *dr. Tashi Tondrup*, ki raziskuje strupeno travo in zdravi domače živali, obolele zaradi zaužitja te trave.

V vasi Pundo že tretje leto zelo uspešno deluje srednja šola TTM, ki jo obiskuje 60 dijakov. Ti so se skupaj s starši zavezali, da se bodo po končanem izobraževanju vrnili v domače vasi in tam delovali kot vaški zdravniki. Prvi štirje dijaki te šole so lani celo kot najboljši opravili sprejemne izpite na medicinski fakulteti v Lhasi. Center za izobraževanje vaških zdravnikov TTM ima poleg učilnic, spalnic, sanitarij, dveh kuhinj in shramb tudi dva rastlinjaka, majhno farmacevtsko 'tovarno' zdravil TTM, 'lum' (tradicionalno tibetansko zdravilno kopel), bolnico in knjižnico. V centru je 57 študentov. Ti se ne učijo le predmetov, ki so povezani s TTM, temveč tudi tibetanščine ter (po zakonu obveznih) kitajščine, matematike in političnih ved. Naloga centra je tudi zdravljenje ljudi. Lani so v Pundu pregledali in zdravili 1.958 bolnikov. Po uspešnem dogovoru z Ministrstvom za izobraževanje Avtonomne pokrajine Tibet so začeli sodelovati z Medicinsko fakulteto. Tako bodo dijaki lahko pridobili uradna spričevala poklicne srednje šole TTM.

Kljub velikim dosežkom so sodelavci v projektu še polni načrtov:

- Nadaljevali bodo z rednim, vsakodnevnim delom. Izobraževalni center TTM za vaške zdravnike se bo preimenoval v TTM poklicno srednjo šolo z uradno priznanimi diplomami. Prva generacija študentov (iz okrajev Lhundrup in Medrugonkar) bo diplomirala avgusta 2008, vpis v nov letnik z najmanj 30 študenti pa bo opravljen najkasneje mesec dni po njihovi maturi. Šola bo odprla svojo restavracijo in povečala zmogljivosti farmacevtske 'tovarne' TTM. V prefekturi Naqchu (na Severnem planoti) bo v okviru projekta zgrajenih pet novih rastlinjakov in ena manjša farmacevtska tovarna TTM.
- Zdravniki v projektu bodo izdali knjigo o mineralih, ki se uporabljajo v TTM, brošuro in plakate o brucelozii, specialistična izobraževalna gradiva za potrebe šolanja vaških zdravnikov TTM na Severni planoti (osnovna in višja stopnja), brošuro o higieni, v kateri bo posebna pozornost namenjena spolno prenosljivim infekcijam. V Xi'anu se bodo začela predklinična testiranja zdravila za KBD, ki ga je razvil *dr. Sonam Tsering*. Trije zdravniki bodo začeli z magistrskim študijem na Medicinski fakulteti v Lhasi.

Uršula Rechbach že dobro leto potrpežljivo in skrbno postavlja temelje novemu, podobnemu projektu pomoči – tokrat za prebivalce pokrajine Kham, v prefekturi Chamdo, v vzhodnem Tibetu, na nadmorski višini od 3.200 do 4.150 m. Projekt pomoči¹ naj bi trajal sedem let.

Vsa ta pomoč je toliko dragocenejša, če vemo, da Tibetanci svoje posvetne inteligence pred prihodom Kitajcev tako rekoč niso imeli. Izobrazba je bila 'zaprta' v samostanih; ti so bili v času kulturne revolucije uničeni, tradicionalno znanje pa razvrednoteno in sčasoma izgubljeno. Učitelji prihajajo v Tibet s Kitajske, a ne znajo tibetansko, tibetanski otroci pa ne kitajsko. Kjer ni razumevanja, pa ni znanja, zato Tibetanci v šoli tako težko napredujejo. Prednost šol, ki jih podpira Dobrodelno društvo Tibet, je v tem, da v njih sodelujejo tibetanski učitelji, da poučujejo oba jezika in tako omogočijo sporazumevanje ter postopno urejanje razmer. Poleg tega pa se v teh projektih Tibetu prizna, da je v njem zakladnica znanja, ki ga je vredno oživljati in ohraniti.

Slavica Borka Kucler (borka.kucler@acs.si), ACS

¹ V Sloveniji je koordinator humanitarne pomoči Dobrodelno društvo Tibet (<http://www.projekt-ttm.info/>).

KOTIČEK JE VAŠ

Bralna karavana v Ravnem Dolu

*Srečen je človek in srečen on sam, on,
ki more trditi: »Moj je ta dan!«*

Člani bralnih krožkov, ki smo se srečali na bralni karavani v Ravnem Dolu v ponedeljek, 23. junija 2008, bi lahko rekli: *»Naš je bil ta dan.«*

Bralni krožek Kočevje deluje na Ljudski univerzi Kočevje in je bil organizator te bralne karavane, ki je potekala v čudovitem okolju narave vasice Ravni Dol pri Sodražici v 'Matičovi etno hiši', katere lastnik je *Ivan Šega*, član našega bralnega krožka.

Prišli so člani bralnih krožkov iz vseh smeri in vetrov: iz Bitenj, Slovenske Istre, Ajdovščine, Logatca, Šenčurja, Preddvora, Naklega, Škofje Loke, Tržiča, Novega mesta, Zagorja in s Ptuja. Do 11. ure se nas je zbralo okrog osemdeset, s svojo prisotnostjo pa nas je počastila tudi *Manca Košir*, pobudnica bralnih krožkov v Sloveniji.

Narava nas je nagradila s prečudovito toplim in sončnim dnevom, ki smo ga izkoristili tako, da smo si najprej skupaj ogledali muzej zapuščine kmečkega gospodarstva v prvem nadstropju etno hiše. V muzeju smo se prepustili strokovnemu vodenju našega gostitelja, se kasneje zbrali v spodnjih prostorih, kjer nas je najprej prišel pozdravit župan Občine Sodražica, gospod *Blaž Milavec*, nato pa smo prisluhnili skoraj enournemu pogovoru z vedno dobro razpoloženo in zanimivo sogovornico *Manco Košir*, ki ga je vodila mentorica Bralnega krožka Kočevje, gospa *Jožica Pečnik*. V nadaljevanju so se predstavili bralni krožki, ki so se udeležili bralne karavane, in na zanimiv, zelo raznolik in izviren način predstavili svoje delovanje. Ta del bralne karavane so zaznamovale tudi pevke ženskega pevskega zbora Nagelj iz Kočevja, ki ga vodi gospa *Zalka Kocjan*, in učenki na kitari in harmoniki iz Glasbene šole Kočevje pod vodstvom mentorja *Bojana Oražma*. Okrog 15. ure smo si privoščili raznovrstno in izjemno okusno kosilo, za to razvajanje je poskrbel naš kulinarčni mojster *August Miklošič*. Ko smo se okrepčali, smo se s petjem in branjem poezije na travi poslovili od naše *Mance Košir*.

Člani bralnih krožkov in mentorji, nekateri peš in drugi z avtomobili, smo se okrog 16. ure odpravili na Novo Štífto do baročne cerkvice, kjer nas je sprejel pater in povedal nekaj zanimivosti o cerkvi.

V 'dolino' do etno hiše smo se vrnili približno ob 17. uri in se družili skorajda do 20. ure, ko se je večina bralnih krožkov poslovila in se zaobljubila, da se dobimo prihodnje leto nekje drugje, saj so vsi udeleženci menili, da je ideja bralne karavane izjemna. Ob slovesu smo vsakemu članu izročili darilce v slogu bralnih krožkov – knjigo avtorja *Ivana Šege* z naslovom *Ljudje pod Boncarjem*, in njegovo publikacijo, v kateri predstavlja svojo etno hišo.

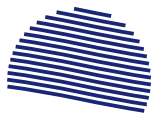
Bralna karavana v Ravnem Dolu je bila organizacijsko zahtevna, saj smo bili odvisni od 'lastnih' sredstev in participacije članov bralne karavane, zato je prav, da se zahvalim najprej Ljudski univerzi Kočevje in naši direktorici *Lilijani Štefanič*, saj sem lahko del svojega delovnega časa posvetila organizaciji te bralne karavane. Lepa hvala tudi mojim potrpežljivim sodelavkam za pomoč. Lepa hvala našemu gostitelju *Ivanu Šegi* in *Manci Košir* za prisotnost in podarjene knjige, hvala vsem mentorjem in članom bralnih krožkov ter nastopajočim, hvala Andragoškem centru Slovenije, gospe *Nevenki Bogataj*, hvala našim sponzorjem in vsem, ki so pripomogli, da je naša bralna karavana v Ravnem Dolu bila takšna, kot je bila: enkratna, izjemno živa, posebno popolna, čustveno globoka in široka. In ne pozabimo, družila nas je slovenska beseda, zapisana in govorjena.

V nadaljevanju navajam nekaj vtisov udeležencev bralne karavane v Ravnem Dolu:

- *»Bilo je nepozabno! Nosim slike našega druženja v srcu, propagiram obisk etno hiše, se zahvaljujem Bogu, da delamo to, kar radi delamo, in da smo fejest ljudje ...«* (Manca Košir)
- *» ... Počutili smo se kot najlepše sprejeti gostje, a hkrati kot domačini, ki so spet prišli med svoje ljudi – kratka, čudovito.«* (Nataša in krožkarji z Gorenjske)
- *»Ne samo pokrajina, prostor in 'Maticova etno hiša'! Čarobnost, ki preveva vsak pedenj zemlje in se med ljudmi steka iz enega v drugega, ki se med obiskovalci tega svetega kraja pretaka in povezuje v ljubezen, v energijo, ki žarči v in iz prostora ... to je tisto, kar zaznamuje bralno karavano v Ravnem Dolu pod Novo Štiftu. Pod Novo Štiftu, krajem, ki ga ne odlikuje le romarska baročna pražupnijska Marijina cerkvena s svetimi stopnicami v stranski kapeli, temveč stičišče energij svetovnih razsežnosti, ki v svet vejejo iz dela Slovenije, majhnega slovenskega prostora, tako kot med ljubitelji lepe, pristne, prvinske slovenske besede veje ljubezen do slovenskega jezika in se prek vsakega posameznika posebej manifestira v sproščenosti, pretočnosti, prevodnosti ljubezni do Vsestvarstva, do Enega in Enosti Mance Košir. Preprosto, ni besed, ki bi lahko opisale občutja tourstnega doživetja, občutenja, ki je pronicalo iz in v zemljo, ki je združevalo v skupnost, v pripadnost. Naj zaključim: kako srečen človek sem lahko, ker se zavedam, da mi je dana taka zmožnost doživljanja.«* (Romana Novak, članica Bralnega krožka Kočevje)

- » ... Ostaja nam prijeten spomin na naše srečanje, na bralno karavano v Ravnem Dolu. Hvala za izjemen trud, ki ste ga vložili v organizacijo, hvala za izjemno prijetno vreme, verjetno ste dali za mašo, saj je romarska cerkev blizu. Vrečka z darili ima zame velik etnološki pomen, saj se srčno zavedam vrednot, ki jih hrani narod. Ponudi pa jih tistemu, ki se potrudi ob pravem času priti na izbrano mesto - v etno hišo. Vaš pevski zborček in mladi glasbeniki so nam ustvarili že sicer prijetno vzdušje še prijetnejše, vaša recitatorka Romana pa je rojena za oder in nastop, vesel bi je bil sam Shakespeare. Še mnogo ustvarjalnih navdihov.« (Jože Omerzu, Logatec)

Jožica Pečnik (jozica.pecnik@lu-kocevje.si),
mentorica Bralnega krožka Kočevje

Študijski krožek *Beseda slovenske Istre* na bralni karavani v Ravnem Dolu

Bralna karavana študijskih krožkov *Beremo z Manco Košir* se je letos ustavila v Ravnem Dolu pri Sodražici. Pod pokroviteljstvom Ljudske univerze Kočevje je srečanje potekalo v 'Maticovi etno hiši'. *Ivan Šega*, strasten bralec in pisatelj, čebelar, zbiratelj starin, pohodnik in član bralnega krožka Kočevje, je na široko odprl vrata pred kratkim obnovljene hiše, ki je bila last njegovih prednikov. 'Maticova' domačija, v kateri je skrbno urejen muzej, ki nudi obiskovalcem pogled v zgodovino skozi zapuščino kmečkega gospodarstva v sodraško-ribniški dolini, je obenem tudi kulturni hram. V zgornjem prostoru je muzej, v spodnjem pa večja kmečka izba, namenjena kulturnim srečanjem; v njej se je odvijal tudi naš program.

Študijski krožek *Beseda Slovenske Istre* se je predstavil s prispevkom o glagolici in o njenem pomenu za Slovence nasploh, še posebej za Slovence v Istri. Pri prisotnih je tema vzbudila posebno zanimanje, saj je v Sloveniji še vse premalo poznana. Med prikazovanjem zapisov iz misalov in kustodij, ki jih hranijo cerkve v Slovenski Istri, je mentorica krožka *Nadja Rojac* spregovorila o svetih bratih Cirilu in Metodu, ki sta leta 863 sestavila prvo slovansko pisavo glagolico, poimenovano po besedi glagolati, kar pomeni govoriti. Za vzor sta si vzela slovanski jezik, ki se je govoril v okolici Soluna, od koder sta bila doma. Vanj sta prevedla nekaj pridrig in evangelijev in z nekaj učenci odšla oznanjat krščansko vero med Slovane na Veliko Moravsko in v Spodnjo Panonijo. Po njuni smrti so se duhovniki glagoljaši razkropili po deželah južnih in zahodnih Slovanov, tako tudi v naše kraje. Tu so nadaljevali njuno delo in širili krščansko vero v naro-

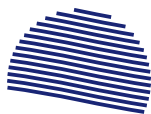
dnem jeziku, zato so bili zelo priljubljeni. Tudi duhovnikom glagoljašem velja zasluga, da se je slovenski človek ohranil na tem skrajnem robu slovanske zemlje, ki je stoletja vzbujala pohlep pri sosednjih narodih.

Za tem sta člana krožka *Danila Tuljak Bandi* in *Ivan Novak* prebrala še nekaj pesmi in zgodbic v narečjih istrskih vasi, ki so jim navzoči zelo pozorno sledili in se ob njih tudi pozabavali.

Srečanje se je končalo, ko se je dan že prevešal v večer. Polni lepih vtisov in doživetij smo krožkarji odhajali vsak proti svojemu domu. Tisti dan smo navezali nova poznanstva in prijateljske stike s člani drugih krožkov ter si obljubili, da se bomo v kratkem ponovno srečali.

Naslednja karavana naj bi bila prihodnje leto v Ajdovščini.

Danila Tuljak Bandi,
Študijski krožek *Beseda Slovenske Istre*

Podelitev mednarodnih priznanj Comenius EduMedia v Berlinu

Konec junija je v Berlinu, letos že trinajsto leto zapored, potekala podelitev priznanj za najboljše didaktične multimedijske izdelke, s področja e-učenja in e-poučevanja. Priznanja pomenijo potrditev najvišje kakovosti in pedagoške ustreznosti izdelkov. Slovenijo so letos uspešno zastopala štiri podjetja oziroma izobraževalne ustanove, med katerimi je bilo tudi podjetje B2.

Pedagoška, vsebinska in oblikovna odličnost

Priznanja Comenius-EduMedia podeljuje Nemško združenje za pedagogiko in informatiko (Gesellschaft für Pädagogik und Information - GPI). »GPI s priznanji podpira pedagoško, vsebinsko in oblikovno dragocene didaktične multimedijske izdelke,« je ob pozdravu navzočih namen podelitve povzel predsednik združenja, univ. prof. dr. *Gerhard E. Ortner*. Pogled nazaj pokaže, da se nagrade Comenius sedaj že tradicionalno podeljujejo za internetne portale, CD-ROM-e, zgoščenke in druge izobraževalne medije, osnovane na informacijsko-komunikacijski tehnologiji. Osrednjega pomena pa je bil tudi tokrat vsebinski in didaktični koncept.

Mednarodna udeležba in vsebinska pestrost

Udeleženci prireditve so bili letos iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, s Cipra, iz Češke, Francije, Grčije, Hrvaške, Madžarske, Nemčije, z Nizozemske, iz Švice in seveda Slovenije, nagrade pa je prejelo 155 različnih podjetij, ustanov oziroma organizacij. Mednarodna je bila tudi zasedba ocenjevalne žirije, sestavljena iz medijskih strokovnjakov devetih držav.

Številna in pestra udeležba kaže na to, kako velik je trg izobraževanja in kako neizmerna je potreba po znanju. Vedno večja kakovost izdelkov, ki se vsako leto potegujejo za priznanja, dokazuje, da je e-izobraževanje in kombinirano učenje v različnih pojavnih oblikah vse bolj prisotno in da z vsakim dnem narašča zavedanje o pomenu vseživljenjskega učenja.

Vsebinska pestrost nagrajenih izdelkov je bila zares velika. Uspešno so bila zastopana naslednja področja: izobraževanje s področja etike in evropskih kultur, politične, zgodovinske in sodobne tematike, izobraževanje s področja matematike in naravoslovnih ved, učenje maternega in tujih jezikov, glasbeno, umetnostno in literarno področje, poklicno izobraževanje, poučevanje, predšolsko izobraževanje, prosti čas ter izobraževanje iz informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

E-gradivo o informacijski varnosti

Podjetje B2 je priznanje letos prejelo že tretjič, tokrat za e-gradivo *Informacijska varnost na delovnem mestu*. Namen e-gradiva je izobraziti zaposlene v različnih dejavnostih o nevarnostih, ki pretijo informacijam, zaradi preslabega poznavanja in šibkega zavedanja o internetnih nevarnostih. E-gradivo nas seznanja s pomenom varovanja informacij, z varnostno politiko in zakonodajo v Sloveniji, informacijami o pravilnem dostopanju do informacijskih sistemov v podjetju in prepoznavanju najpogostejših internetnih prevar. Spoznamo tudi metode za izdelavo učinkovitih gesel, nasvete, kako se ubraniti nezaželene in nevarne e-pošte ter kako pravilno ravnati v primeru okužbe z virusi.

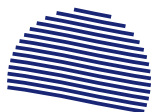
Priznanje vsebini in tehnologiji

Nagrajeno e-gradivo s področja informacijske varnosti in pred tem dvakratna nagrada za e-izobraževalni portal <http://www.spletno-ucenje.com/> podjetju B2 pomenijo dodatno potrditev kakovosti in didaktične ustreznosti vsebine ter portala na mednarodni ravni in obenem tudi kvalitete sistema eCampus, na katerem deluje e-izobraževalni portal.

Vsa priznanja v slovenskih rokah dokazujejo, da je razvoj multimedijskih izdelkov, namenjenih e-izobraževanju, v Sloveniji pravilno usmerjen in da lahko konkuriramo tudi najbolj naprednim evropskim izdelkom.

Za več informacij o dogodku in nagrajencih obiščite portal Nemškega združenja za pedagogiko in informatiko (GPI) na naslovu <http://www.gpi-online.de/>.

Melita Sedmak (melita.sedmak@b2.eu),
B2, d.o.o.

Štirje posveti Andragoškega društva Slovenije

Že eno leto je, kar je Ministrstvo za šolstvo in šport (v nadaljevanju MŠŠ) sprejelo dokument *Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji* (v nadaljnjem besedilu: *Strategija*). V njem smo predvideli, da je potrebno izdelati operativni (akcijski) načrt za udejanjanje *Strategije*, a MŠŠ ga za zdaj še ni začelo pripravljati. Pri udejanjanju *Strategije* pa je nujno potrebna tudi njena promocija. Te sta se v maju in juniju 2008 lotila Pedagoški inštitut v Ljubljani kot izvajalec, in Andragoško društvo Slovenije (v nadaljevanju ADS) kot pobudnik in sodelavec pri izpeljavi projekta, ki sta ga finančno omogočila Evropski socialni sklad (v nadaljevanju ESS) in MŠŠ.

V projektu smo izpeljali panelne razprave na Ptuj, v Postojni, Velenju in na Jesenicah, kjer smo:

- predstavili *Strategijo* in pregled dejavnosti za njeno udejanjanje (*dr. Zoran Jelenc*, vodja Skupine za pripravo *Strategije*);
- seznanili udeležence z razvojnimi in inovativnimi projekti Zavoda RS za šolstvo (v nadaljevanju ZRSŠ), s katerimi se udejanja *Strategija* v začetnem izobraževanju v šolah (*dr. Natalija Komljanc*, strokovna direktorica ZRSŠ);
- pregledali možnosti udejanjanja vseživljenjskosti učenja (v nadaljevanju VŽU) v lokalnih okoljih, kjer smo organizirali panelne razprave (ocena direktorice ali direktorja ljudske univerze iz kraja, kjer smo gostovali).

Možnosti za udejanjanje VŽU pa je pomenila tudi tema za delo v skupinah po končanih plenarnih predstavitev. Delo v skupinah je moderirala *Ema Perme*, generalna sekretarka Zveze ljudskih univerz Slovenije.

Srečanja smo obogatili še s predstavitvijo strokovne teme *Socialno omrežje in izobraževanje starejših odraslih*, ki jo je organizirala Komisija ADS za strokovne razprave in pogovore. Razpravo je vpeljevala in vodila predsednica Komisije, *dr. Petra Javrh*, temo pa so predstavile *dr. Valentina Hlebec* s Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani ter *dr. Sonja Kump* in *dr. Sabina Jelenc Krašovec* z Oddelka za pedagogiko in andragogiko Filozofske fakultete v Ljubljani.

Zanimiva in vsebinsko bogata srečanja so trajala po štiri ure. V vseh štirih krajih so udeleženci zelo dejavno sodelovali tako v razpravah kot tudi pri skupinskem delu. O srečanjih so poročala sredstva javnega obveščanja. S promocijskimi gradivi, ki so jih dobili udeleženci (*Strategija*, pregled nalog za udejanjanje operativnega načrta, trije strokovni članki o obravnavani andragoški temi), smo povečali učinkovitost razprav in podaljšali promocijske učinke tudi na širše območje.

K razpravam so bili vabljeni: strokovnjaki s področja vzgoje in izobraževanja, tako iz začetnega kot tudi iz nadaljevalnega izobraževanja; izvajalci vzgoje in izobraževanja - učitelji, vzgojitelji, izobraževalci odraslih iz javnih in zasebnih vzgojno-izobraževalnih organizacij; strokovnjaki iz drugih strok in področij, ki so tesno povezani s *Strategijo*; drugi predstavniki izbranih ustanov; predstavniki državnih in občinskih organov ter politike; predstavniki sredstev javnega obveščanja pa tudi uredniki strokovne periodike za področje vzgoje in izobraževanje ter družboslovja. Vabila so bila posebej namenjena udeležencem z območij, kjer je potekalo srečanje.

V moderirani delavnici, ki je sledila uvodnim predstavitvam, so udeleženci v skupinah razpravljali o vprašanju, kaj bi lahko naredili za promocijo in udejanjanje *Strategije*, pri tem pa naj še posebej razmišljajo o tem, kaj bi lahko za to naredili na lokalni ravni. Na koncu so skupine svoja stališča in predloge sporočile plenumu po značilnih vsebinskih sklopih, ki so jih udeleženci izbrali in poimenovali sami. Po bogatem seznamu stališč in predlogov na vsakem od štirih srečanj lahko sklepamo, da je udeležence tema res ogrela. Vse skupine so delovale zelo zavzeto in dobili smo res pestro in uporabno gradivo, ki ga je bilo kar težko strniti v nekaj skupnih vsebinskih sklopov. Za naš prikaz smo izoblikovali šest vsebinskih sklopov, v katere smo umestili vsa izražena stališča in predloge. Tako smo lahko ohranili tudi podrobnosti, kakršne so izražali v svojih razpravah udeleženci. Vsebinski sklopi so:

- udejanjanje *Strategije*,
- organizacijske možnosti za udejanjanje *Strategije*,
- učenje,
- metode in pristopi,
- motiviranje, promocija in spodbujanje,
- kakovost življenja.

Za objavo v Novičkah bi bil celoten prikaz izraženih stališč predolg, zato smo izbrali pri vsakem vsebinskem sklopu le tista stališča, ki se nam zdijo posebej izvirna in zanimiva in v katerih se dobro dopolnjuje to, kar je zapisano v *Strategiji*.¹

Udejanjanje *Strategije*:

- Pomembno je, da *Strategijo* podpre politika, pomembno je lobiranje odgovornih v lokalnem okolju za udejanjanje *Strategije* (uredimo glavo, da lahko nadgradimo trup) – s posamezniki, ki imajo v politiki na lokalni ravni ključne vloge, se je potrebno pogovoriti osebno. Pri udejanjanju *Strategije* je pomembno dobiti podporo župana.
- Skupna vizija VŽU naj bo prepoznavna tudi na regionalni ravni, ideje o VŽU bi bilo treba snovati in udejanjati s sodelovanjem v regijah.
- V občinah/regijah je treba sprejeti planske razvojne dokumente in upoštevati, da imajo v različnih občinah različne potrebe.
- Strateški svet za VŽU je treba ustanoviti tudi na lokalni ravni.
- Zagotoviti je treba, da bodo območja pripravljala in sprejemala letne programe izobraževanja odraslih v občinah in v regijah.
- Partnerji pri udejanjanju *Strategije* morajo biti strokovni in strateški (politični).
- V podjetjih naj finančno podprejo izpeljavo projektov za zviševanje ravni pismenosti.

Organizacijske možnosti za udejanjanje *Strategije*:

- Za udejanjanje *Strategije* je pomembno določiti mesta, kjer se usklajujejo dejavnosti, projekti, programi – to so lahko Centri VŽU.
- Razvijati in pospeševati je treba sodelovanje pri udejanjanju VŽU – med učitelji, starši in otroki, med šolo in starši ter med ustanovami (šole med seboj, vsi izvajalci med seboj, šole in podjetja), za sodelovanje pridobiti različna društva (na primer kulturno, turistično) in jih povezovati, razvijati povezovanje vzgojno-izobraževalnih programov šol po vertikali (mreženje). Potrebno je partnersko sodelovanje in povezovanje ustanov, ne zaprtost.
- Inovativnost koncepta VŽU zahteva sodoben pristop z mreženjem izvajalcev, spletnimi portali, mobilnostjo znanja in ljudi.
- Vključitev v VŽU je treba omogočiti vsakomur, kar je mogoče doseči z več vpisnimi mesti in ustreznimi finančnimi viri.
- Država mora nujno podpirati organizacije in zavode, kot so na primer ljudske univerze, in na ta način omogočiti širšo dostopnost učenja po interesih posameznikov. Sodelovanje Zveze ljudskih univerz naj bo usmerjeno k udejanjanju *Strategije*. Organizirati je treba letna srečanja predstavnikov ljudskih univerz in predstavnikov drugih organizacij in se medsebojno seznaniti s primeri dobrih praks v posameznem letu.

¹ Zainteresirani bralec bo lahko celoten pregled stališč in predlogov našel na spletnih straneh ADS: <http://ww.andragosko-drustvo.si>

- Knjižnice je mogoče uporabiti kot prostor, kjer se zbirajo potencialni kandidati, ki že izkazujejo interes za učenje. Ni pa dovolj le prostor, kot je na primer knjižnica, ljudje potrebujejo tudi usmeritev (informiranje, svetovanje).
- Pomembna je povezava z razvojem in s podjetništvom – pri izobraževanju in učenju je treba razvijati znanja, ki jih podjetja potrebujejo, v podjetjih pa dati možnosti praktičnega usposabljanja s konkretnimi nalogami.
- Razviti je treba lokalno partnerstvo.

Učenje:

- Že v šolah moramo predstaviti otrokom prijetne in pozitivne strani učenja na njim prijeten način. Preseči je treba togo izobraževanje v šolah, ki posameznika preveč podreja skupini in doseči preboj stereotipov o 'tradicionalnem' učenju. Znanje, pridobljeno po učnih programih (kurikulah), je nujno povezovati s tistim, ki ga pridobimo v praksi.
- Pripraviti moramo učitelje na to, da bi znali na pravi način poudariti pomen učenja in prave načine učenja ter seznanjati učitelje o možnostih za učenje.
- Vpeljati je treba strokovni profil 'osebni mentor' (svetovalec) na vseh stopnjah izobraževanja.
- Ob vsaki učni temi, težavi, problemu je treba upoštevati izkušnje – več praktičnih znanj in usposabljanja bo povečalo dostopnost do učenja in znanja.
- Pri VŽU nenehno poudarjamo potrebo po stalnem razvijanju lastnih interesov in potencialov, pri učenju pa je pomembno tudi iskanje lastnih in nacionalnih korenin.
- Pomembno je medgeneracijsko povezovanje, ki teče s posredovanjem znanj in z neformalnim izobraževanjem med generacijami: starejši mladim in mladi starejšim.
- Vsak dan je 'izziv' za učenje.

Metode in pristopi:

- Ponuditi in razvijati je treba nove oblike sodelovanja ter možnost učenja različnih vsebin v različnih oblikah: tečajji komunikacije in javnega nastopanja, delavnice za sprostitev in prosti čas, individualno in skupinsko delo, učenje med generacijami, učenje s povezovanjem izobraževanja in izkušenj – to je še posebej mogoče pri izobraževanju odraslih.
- V šolah moramo razvijati: odprtost za novosti, spodbujanje samostojnosti in ustvarjalnosti, samoiniciativnosti, miselne igrice (sudoku idr.), skrbeti za inovativnost programov, razvijati nove programe.
- Vpeljati je treba več programov, ki temeljijo na izobraževanju na daljavo, organizirati možnosti e-učenja v e-učilnicah, zagotoviti dostop do interneta vsem v okolju;
- Ljudem moramo dajati dovolj informacij z različnih področij, vpeljevati učno in svetovalno pomoč (predvsem odraslim, ne samo brezposelnim).

- Zamisliti se moramo nad tem, da celo v glasbenih šolah, kjer je pouk individualen, togo delajo po zahtevah, ki so enake za vse učence (upoštevanje učnega načrta, vsi učenci igrajo enake skladbe na izpitu in na nastopih).
- Pomembno je razvijati dialog na vseh ravneh, uveljavljati učenje s poslušanjem in dialogom, poiskati vzornika, sogovornika.
- Ob programu na televiziji bi morali organizirati diskusije, pri prenosih nogometnih tekem ali pri predvajanju filmov ob prekinitvah namesto komercialnih reklam ponuditi izobraževalne vsebine.
- Upoštevati je treba 'želje' okolja (lokalna raven) in se jim približati.

Motiviranje, promocija in spodbujanje:

- Sistematično moramo organizirati spoznavanje pojma VŽU: pri učencih z organiziranjem razprav v debatnih krožkih, na kvizih, pri učiteljih pa z njegovo obravnavo v aktivih ter s stalnim spopolnjevanjem (seminarji, tečaji idr.).
- Potrebno je motiviranje in aktiviranje javnosti s predstavitvijo prednosti vseživljenjskega učenja širši javnosti in s čim večjo nazornostjo doseči prepoznavnost idej VŽU. Promovirati je treba zasnovo VŽU na vseh ravneh (podirati miselne ovire).
- K (so)delovanju moramo spodbuditi vse delujoče v skupnem posvetu (občine, ljudske univerze, šole, vrtci, nevladne organizacije).
- Razvijati je nujno optimizem pri doseganju ciljev, motivirati predvsem odrasle za pridobitev novih znanj, posebno pozornost je treba nameniti tistim odraslim, ki nimajo ustrezne izobrazbe.
- Delovati moramo že v zgodnjem obdobju in stalno ter otrokom prikazati izobraževanje (učenje) v 'svetli luči'.
- Seznaniti je treba občane z VŽU, in sicer ob različnih kulturnih dogodkih, prek medijev in časopisa, ki izhaja v občini.
- Razvijati moramo spodbudno okolje za VŽU.

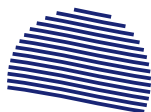
Kakovost življenja – pri tem je treba:

- vključiti vse starostne skupine – učenje je tudi oblika druženja,
- omogočiti posamezniku bogato, raznovrstno vsakodnevno življenje,
- vsem ljudem omogočiti dostop do interneta,
- upoštevati globalne spremembe in novosti za uspeh na lokalni ravni,
- prilagajati se okolju pomeni tudi skrb za ekonomsko šibke, manj izobražene, starejše ...

Naj za zaključek izpostavim dve stališči udeležencev, ki nam povesta, da so ta srečanja za promocijo *Strategije* gotovo pripomogla k uzaveščanju njenega pravega pomena, to sta: *»znanje je moč«* in *»Strategija je pomembna za razsežnost širine, ta pa omogoča kakovost življenja«*. Zanimivo je bilo stališče razpravljavca, da *»ni neuresničljivih ciljev, so le neuresničljivi roki«*.

Opisano dokazuje, da bi bilo treba tovrstno promocijo izpeljevati večkrat v različni delih in krajih Slovenije. Tokrat so nam omejene finančne možnosti omogočile, da smo jo izpeljali le v štirih.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si), ADS

Pedagoško-andragoško izobraževanje predavateljev višjih strokovnih šol

Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete koordinira in organizira programe pedagoško-andragoškega izobraževanja, programe profesionalnega razvoja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju ter koordinira projekte, sofinancirane iz Evropskega socialnega sklada. Poslanstvo Centra kot organizacijske enote fakultete je s strokovnim in raziskovalnim pristopom razvijati kakovostno, sodobno, raziskovalno podprto pedagoško izobraževanje učiteljev na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja ter razne oblike spopolnjevanja za strokovno rast diplomantov na vseh študijskih področjih fakultete.

Program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe za učitelje v osnovnih in srednjih šolah Center izvaja že od same ustanovitve leta 1978. Program se je izkazal kot manj primeren za predavatelje višjih šol, zato smo na predlog višjih strokovnih šol skupaj z Oddelkom za pedagogiko in andragogiko pripravili 150-urni Program za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe za predavatelje višjih strokovnih šol, ki pa ni nadomestilo za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe, ki je pogoj za poučevanje na osnovnih in srednjih šolah.

V program se lahko vpišejo že imenovani predavatelji višjih strokovnih šol z visoko izobrazbo z vidnimi dosežki na področju izobraževanja in na področju strokovnega dela, ki morajo po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja pridobiti pedagoško-andragoško izobrazbo.

Program upošteva specifičnost dela (izobraževalno delo na višješolski stopnji) pa tudi specifičnost položaja predavateljev višjih strokovnih šol, ki imajo običajno že dolgotletne strokovne izkušnje v svojem poklicu in mnogi delujejo kot predavatelji le manjši del svojega delovnega časa. **Glavni cilj** programa je usposobiti predavatelje višjih strokovnih šol za kakovostno izobraževalno delo, ob upoštevanju sodobnih dognanj

psihologije učenja, visokošolske didaktike, andragogike, poklicne pedagogike in posebnosti posameznega poklica.

Zasnovan je na načelu modularnosti, razvoju učnih kompetenc, ki jih višješolski predavatelj potrebuje, prepletanju pedagoško-andragoške-didaktične in psihološke teorije ter učne in poklicne prakse, modelu priložnostnega in kolegialnega učenja, paradigmi učitelja kot razmišljajočega praktika in avtonomnega profesionalca, izobraževanju, ki je usmerjeno k udeležencem in ni le transmisija znanj, ampak spodbuja interakcijo med izvajalci programa in udeleženci ob soočanju izkušenj in teorije.

Sestavljen je iz posameznih modulov, ki se izvajajo strnjeno ob koncu tedna, ob petkih v popoldanskem času in ob sobotah dopoldne. Ti moduli so *Aktivno učenje, metode in oblike višješolskega študija, Učenje odraslih in andragoške metode, Učni cilji, preverjanje in ocenjevanje znanja, Povezava teorije in prakse v načrtovanju in izvajanju izobraževanja, Teorija in metode poklicnega in strokovnega izobraževanja* in izbirni modul, ki ga ponudijo izvajalci glede na interese udeležencev in predstavlja razširjeno seminarsko nalogo.

Izvajajo ga ustrezno habilitirani visokošolski učitelji, asistenti in vabljeni zunanji strokovnjaki. Zaradi intenzivnih praktičnih vaj in individualnega mentorstva je v skupini od 12 do 16 udeležencev. Praviloma vpisujemo 2–3 skupine letno.

Program smo prvič razpisali in izpeljali v študijskem letu 2000/2001, ko se je vanj vključilo 24 udeležencev iz 8 različnih višjih strokovnih šol. Sprva smo ga izvajali samo v Ljubljani v prostorih Filozofske fakultete, kasneje pa zaradi potreb tudi na Dobi in Akademii v Mariboru, kjer so nam brezplačno odstopili prostore. Tako smo s študijskim letom 2003/2004 na prošnjo višjih strokovnih šol število izpeljav iz dveh povečali na tri, število vključenih v posamezno izpeljavo pa povečali s 15 na 20.

Do vključno študijskega leta 2006/2007 je bilo v program vključenih 276 udeležencev, zaključilo pa ga je 249, tj. 90,22 odstotkov vpisanih, iz 19 od 24 javnih in koncesioniranih ter 12 od 22 zasebnih višjih strokovnih šol, ki so v razpisu 2006/2007 objavile prosta vpisna mesta.

Po vsaki izpeljavi programa opravimo samoevalvacijo programa med udeleženci na osnovi vprašalnikov. Eden od udeležencev je zapisal, da »*so bile use usebine zelo koristne, izvedba pa je bila nad pričakovanji*«.

Večina vključenih v program ni zaposlenih na višjih šolah in opravljajo delo predavatelja poleg svoje redne delovne obveznosti. »*Všeč mi je bila prevzgoja v dobrega učitelja, poudarek na pedagoško-andragoških veščinah in vztrajanju pri nenehnem spopolnjevanju v učitelja*.«

Kljub temu da je program 150-urni, nekateri predlagajo, da »bi posamezni moduli morali biti daljši« in »Nekaterim modulom omogočiti več ur, saj so za praktično izvajanje za udeležence pomembni. Več nastopov in seminarskih nalog.«

»Zanimive teme, dober način podajanja, precej izmenjav mnenj. Pridobil sem širši pogled na celoten šolski sistem in njegove funkcije v luči sprememb. Želel bi, da bi tak način izobraževanja še nadaljevali!«

Pri vseh modulih se zahteva dejavno sodelovanje udeležencev. *»Nenehno vključevanje slušateljev v izvedbo programa je zelo dobrodošlo. Pridobljeno znanje mi bo koristilo, lahko pa ga bom prenašal tudi na kolege.«* *»Ohranite aktivno obliko izobraževanja. Slušatelj na svojih primerih začuti tematiko in jo hitreje usvoji. S tem izboljša svoje poučevanje in prenašanje znanja.«*

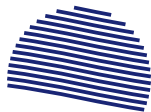
Program omogoča izmenjavo mnenj in izkušenj. *»Všeč mi je bila očitna visoka strokovnost predavateljev (izvajalcev), možnost izmenjave mnenj med udeleženci, 'posluh' za naša vprašanja.«* *»Izobraževanje je zelo koristno, predvsem zaradi srečanja z drugimi predavatelji, ki imajo enaka vprašanja in probleme.«*

Z vključitvijo v program se znajdejo v vlogi udeleženca v izobraževanju odraslih. *»Kot sem že povedal, bi bilo potrebno razmisliti, da pri posameznih modulih sodelujeta dva izvajalca sočasno. Predvsem zaradi motivacije. Zavedati se morate, da je dodatno izobraževanje po polnem delovnem tednu napor – težko je ohraniti koncentracijo. Drugih posebnih pripomb nimam. Hvala, bilo je zelo poučno.«*

Nekateri pa pridobijo potrditev za svoje dosedanje delo: *»Ugotovil sem veliko lastnosti dobrega predavatelja, ki jih že imam.«*

Program bomo glede na interes višjih strokovnih šol in ob sofinanciranju Ministrstva za šolstvo in šport izpeljali tudi v študijskem letu 2008/2009. Razpis za vpis je objavljen na spletni strani Filozofske fakultete (www.ff.uni-lj.si) v rubriki Center za pedagoško izobraževanje.

Urša Gruden (ursa.gruden@ff.uni-lj.si),
Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Strateške naloge na področju izobraževanja odraslih

Andragoško društvo Slovenije (v nadaljevanju ADS), nevladna organizacija in krovna asociacija civilne družbe za izobraževanje odraslih, je v svojih programskih usmeritvah, sprejetih v maju 2006, opredelilo kot svojo temeljno in prednostno nalogo prizadevanje, da se v nacionalni politiki in sistemski ureditvi vzgoje in izobraževanja uveljavi koncept, ki temelji na načelih in strategiji vseživljenjskosti učenja in zagotavlja izobraževanju odraslih enakovreden in enakopraven položaj v sistemu vzgoje in izobraževanja ter v družbi. Podobne pobude, predloge in zahteve že nekaj časa dajejo tudi druge organizacije in združenja s področja izobraževanja odraslih, pri tem pa so še posebej dejavne Zveza ljudskih univerz Slovenije, Društvo za izobraževanje odraslih v srednjih šolah in Združenje zasebnih izvajalcev za izobraževanje odraslih – GIZ.

V programu, ki ga pošiljamo političnim strankam v Sloveniji, opisujemo strateške naloge, ki naj bi jih naša vzgojno-izobraževalna politika sprejela za razvoj izobraževanja odraslih v Sloveniji, s poudarkom na njegovi sistemski ureditvi. Za dozdajšnjo vzgojno-izobraževalno politiko v Sloveniji je značilno, da se praviloma in večidel ukvarja s šolanjem ter z vzgojo in izobraževanjem otrok in mladine, izobraževanje odraslih pa obravnava kot nek obrobni privesek v sistemu vzgoje in izobraževanja. V našem programu opozarjamo na to sistemsko neskladje. Vzgojno-izobraževalna politika ga mora v prihodnosti odpraviti in s tem dati izobraževanju odraslih zadostno težo in prepoznavnost, da bo postalo enakovredno in enakopravno področje vzgojno-izobraževalnega sistema.

»S tem, da se s svojimi predlogi obračamo na politične stranke, želimo vplivati na usmeritve programov tistih strank, ki premorejo dovolj vizije, da razumejo, kako pomembna je celovita ureditev izobraževalnega sistema v državi.« Tako je ADS nagovorilo politične stranke v Sloveniji. Sledilo je besedilo, ki obsega deset točk. V prispevku za Novičke objavljamo le povzetek.¹

Položaj in umestitev

Vzgojno-izobraževalni sistem sestavljata dve področji – izobraževanje otrok in mladine ali *začetno izobraževanje* in izobraževanje odraslih ali *nadaljevalno izobraževanje*. Področji sta komplementarni in le kot taki omogočata udejanjanje koncepta in strategije vseživljenjskosti učenja. Zato je treba zagotoviti njuno sistemsko enakovrednost in

¹ Celotno besedilo lahko preberete na spletnih straneh ADS: <http://www.andragosko-drustvo.si>.

enakopravnost na vseh področjih systemskega urejanja, to pa so: upravljanje, zakonodaja, financiranje, razvoj omrežja izvajalcev in programov ter infrastruktura.

Upravljanje

Izobraževanje odraslih mora na ravni države urejati in voditi medresorsko institucionaliziran direktorat (urad ali agencija), ki lahko zagotovi področju ustrezno upravno povezanost ter zadostno samostojnost in kompetentost. Upravljanje izobraževanja odraslih je potrebno urediti tudi na lokalnih ravneh.

Zakonodaja

Področje izobraževanja odraslih je potrebno urediti s celovito zakonsko ureditvijo, ki bo predvidoma obsegala krovni zakon o organiziranju, pospeševanju in financiranju izobraževanja odraslih ter specifično ureditev izobraževanja odraslih v drugih zakonih, predvsem v šolski, delovni, pokrajinski in drugi ustrezni, s področjem izobraževanja odraslih povezani zakonodaji.

Sistem in modeli financiranja

Za izdelavo ustreznega sistema financiranja izobraževanja odraslih, ki mora temeljiti na partnerstvu (poleg države ga sestavljajo še delodajalci, uporabniki, udeleženci in drugi), je odgovorna država.

Vzpostavitev infrastrukture in njenega stabilnega delovanja

Zagotoviti je treba ustrezno infrastrukturo za izobraževanje odraslih na sedmih področjih, kot jih določa *Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (ReNPIO)*, to pa so: strokovni sodelavci, programska ponudba, svetovalna dejavnost, raziskovanje in razvoj, informacijska in organizacijska infrastruktura ter promocijska dejavnost. Prednostno je potrebno urediti položaj javnih organizacij za izobraževanje odraslih in zagotoviti delovanje in razvoj javne službe ter izvajanje javnih programov in dejavnosti javnega pomena, saj brez tega ni mogoče doseči celovitega udejanjanja Nacionalnega programa izobraževanja odraslih in na teh podlagah temelječih programov, projektov in dejavnosti.

Stimulacije in olajšave za udejanjanje Strategije vseživljenjskosti učenja in tudi izobraževanja odraslih

Izdelati je treba sistem stimulacij za izobraževanje odraslih, ki mora ustrezno upoštevati možnosti posameznika, delodajalcev, lokalnih in regionalnih skupnosti ter države in vključevati stimulacije za izboljšanje možnosti dostopa in udeležbe ter povečanje vlaganj v izobraževanje odraslih.

Zmanjševanje velikega razkoraka v dostopu do izobraževanja

Z izobraževanjem odraslih je treba postopoma doseči večjo pravičnost v dostopu in možnostih za izobraževanje in tako zmanjševati velik razkorak med večino in nekateri-

mi skupinami oseb, ki se težje vključujejo v izobraževanje (zlasti: manj izobraženi, dolgoletno brezposelni, odrasle osebe s posebnimi potrebami, starejši odrasli, Romi, neustrezno pisмени itn.).

Krepitev nevladnega sektorja kot partnerja državi

Velik del izobraževanja odraslih teče v organizaciji in s pristojnostmi nevladnih organizacij, v bolj kot tudi manj formaliziranih načinih izpeljave in prav takšnih okoliščinah. Država naj krepí nevladni sektor in ustvarja partnerske odnose na tem področju.

Preimenovanje Ministrstva za šolstvo in šport

Ministrstvo za šolstvo in šport naj se preimenuje v 'Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje', saj z izrazom 'šolstvo' izključujemo večino (približno devet desetin) izobraževanja in učenja odraslih, to je vse zunajšolsko izobraževanje, v tem pa tudi domala vse neformalno izobraževanje.

Dr. Zoran Jelenc (zoran.jelenc@guest.arnes.si), ADS

PRIPRAVLJAMO

Vabilo na usposabljanje o medkulturnih kompetencah za izobraževalce odraslih

Vabimo vas, da se udeležite brezplačnega dvodnevnega usposabljanja za izobraževalce odraslih o medkulturnih kompetencah, ki bo 25. in 26. septembra 2008 od 9. do 16. na Andragoškem centru Slovenije, Šmartinska 134a, v Ljubljani.

Usposabljanje je ponovitev usposabljanja za medkulturne kompetence, ki smo ga izpeljali decembra 2007 in januarja leta 2008. Naslednji rok bo 20. in 21. oktobra 2008.

Po mnenju Evropske komisije so medkulturne kompetence ena izmed osmih ključnih kompetenc, ki so nujno potrebne za uspešno vključevanje v sodobne družbe. Vse evropske družbe so namreč kulturno mešane, zato se mora vsak posameznik naučiti upravljati s kulturno razliko. Tudi izobraževalci odraslih se v razredu srečujejo z različnimi kulturami razlikami, zato velja to tudi zanje. Usvajanje medkulturnih kompetenc je proces vseživljenjskega učenja, letos pa je v *Evropskem letu medkulturnega dialoga* še toliko bolj aktualno. Vsebina seminarja obsega sklop predavanj, delavnic in filmov o tem, kaj so medkulturne kompetence, kaj je njihova vsebina, kaj je to multikulturalizem, ki je značilen za sodobne družbe, kako oblikujemo kulturno, etnično in nacionalno identiteto, kaj povezuje medkulturni dialog in izobraževanje odraslih, videgovorica v podporo multikulturalizmu, človekove pravice v izobraževanju ...

Prosimo vas, da udeležbo na septembrsko usposabljanje potrdite do 18. septembra 2008 (do 13. oktobra 2008 pa za oktobrski rok) Tanji Benko (tel.: 01 5842 554, lahko tudi po elektronski pošti tanja.benko@acs.si).

Dr. Natalija Vrečer (natalija.vrecer@acs.si), ACS

NOVOSTI V KNJIŽNICI ACS

DOBROVOLJC, Andreja, 1972-

Življenjski svet osipnikov : magistrsko delo / Andreja Dobrovoljc. - Ljubljana : (A. Dobrovoljc), 2007. - 206 str. : tabele ; 30 cm. Dostopno tudi na: http://dk.fdv.uni-lj.si/magistrska/pdfs/mag_Dobrovoljc-Andreja.PDF

DOLINŠEK, Slavko

Globalen pristop k izobraževanju za industrijo = Global education in manufacturing / Slavko Dolinšek, Igor Prodan. - Koper : Fakulteta za management = Faculty of management, 2004. - 28 str. : ilustr. ; 30 cm. - (Delovni zvezek = Working paper, ISSN 1581-4718 ; 11). Dostopno tudi na: <http://www.fm-kp.si/zalozba/ISSN/1581-4718/011.pdf>

FAGANEL, Armand

Kakovost v visokem šolstvu in prve nacionalne zunanje evalvacije : priročnik za izvajanje zunanjih evalvacij / Armand Faganel, Nada Trunk Širca. - Koper : Fakulteta za management, 2006 (Ankaran : Asi). - 66 str. ; 30 cm

FERBEŽAR, Ina

Izpit iz znanja slovenščine na osnovni ravni : zbirka testov / (pripravili Ina Ferbežar, Ivana Petric). - 1. natis. - Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, izpitni center, 2006 ((Ljubljana) : Dosa). - 95 str. : ilustr. ; 30 cm + 1 CD

FERBEŽAR, Ina

Izpit iz znanja slovenščine na visoki ravni : zbirka testov / (pripravili Ina Ferbežar, Nataša Pirih Svetina). - 1. natis. - Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, izpitni center, 2006 ((Ljubljana) : Dosa). - 115 str. : ilustr., tabele ; 30 cm + 1 el. optični disk (CD-ROM)

GBOKU, Mathew

Developing programmes for adult learners in Africa / Mathew Gboku and Rebecca Nthogo Lekoko. - Hamburg : UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL) ; Cape Town : Pearson Education, 2007. - xiv, 202 str. ; 24 cm : ilustr. - (African perspectives on adult learning)

HOPKINS, David, 1949-

Vsaka šola odlična šola : razumeti možnosti systemskega vodenja / David Hopkins ; (prevedla Urša Mužič ; avtor spremne besede Andrej Koren). - Ljubljana : Državni izpitni center, 2007 ((Ljubljana) : Present). - 186 str. : ilustr. ; 25 cm

INDABAWA, Sabo Amin, 1953-

The social context of adult learning in Africa / Sabo Indabawa with Stanley Mpofu. - Hamburg : UNESCO Institute for Education (UIE) ; Cape Town : Pearson Education, 2006. - xviii, 174 str. ; 24 cm. - (African perspectives on adult learning)

IZZIVI razvoja visokega šolstva : strokovni posvet z mednarodno delavnico : gradiva. - Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ; Enschede (Nizozemska) : Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS), 2001. - (31 str.) ; 30 cm

JEZIKI za Evropo : 30 projektov za spodbujanje učenja jezikov / (pripravila) Evropska komisija, GD Izobraževanje in kultura. - Luksembourg : Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, cop. 2007. - 67 str. : ilustr. ; 30 cm. Dostopno tudi na: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/lingua/br2007_sl.pdf

KARIERNA orientacija : priročnik za oblikovalce politike / (prevod Rastko Ledinek). - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2006 ((Ljubljana) : Collegium Graphicum). - 78 str. ; 27 cm

LETNAR, Tomaž

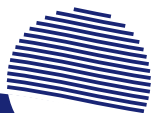
Predstavitev poklicev (Videoposnetek) / scenarij Tomaž Letnar ; direktorja fotografije Rado Likon, Miloš Srđić ; glasba Uroš Rakovec ; režija Jasna Hribernik, Aleš Žemlja, Marko Cafnik. - Ljubljana : Zavod Moja soseka : Zavod 23, 2007. - 1 video DVD : barve, zvok ; 12 cm. - (Vedeti)

LIFELONG learning strategy 2005-2008. - Tartu : Estonian Ministry of Education and Research, 2006. - 56 str. ; 27 cm. Dostopno tudi na: <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4958>

LITERACY, knowledge and development : South-South policy on dialogue on quality education for adults and young people / edited by Madhu Singh and Luz María Castro Mussot. - Hamburg : UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL) ; Mexico City : Mexican National Institute for Adult Education (INEA/CONEVyT), cop. 2007. - viii, 312, 285 str. : ilustr. ; 23 cm. Dostopno tudi na: <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001541/154153M.pdf>

MAKING a difference : effective practices in literacy in Africa. - Hamburg : UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL), 2007. - 45 str. : ilustr. ; 30 cm. Dostopno tudi na: <http://www.unesco.org/uil/en/UILPDF/nesico/bamako0907/Best%20Practice%20publication-English.pdf>

Peter Monetti (knjiznica@acs.si), ACS

Programoteka

javnoveljavni in izobraževalni programi za odrasle

www.acs.si/programoteka

Objavljamo javnoveljavne izobraževalne programe, ki so

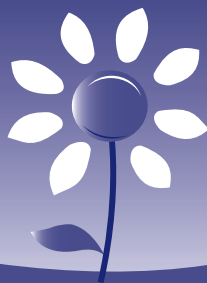
* oblikovani izključno za odrasle

* na novo oblikovani v skladu z veljavno šolsko zakonodajo ali jim je bila v skladu z novo zakonodajo podaljšana veljavnost

13 LET
1996 - 2008

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA
19. – 25. 5. 2008

<http://tvu.acs.si>

<http://tvu.acs.si/koledar>

KAM PO ZNANJE?

Spletni vir informacij:

PREGLED PONUDBE IZOBRAŽEVANJA IN UČENJA ODRASLIH V SLOVENIJI

<http://pregled.acs.si/>

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO,
DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

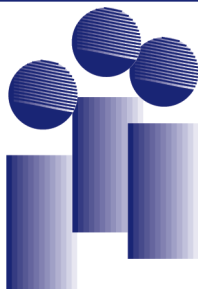
Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

<http://izobrazevanje.acs.si>

IZOBRAŽEVALNA PONUDBA ACS

Objavljamo izobraževalne programe, ki jih za izobraževalce odraslih izvajamo v šolskem letu 2007/2008

- izobraževalni programi
- strokovna, informativna in izobraževalna srečanja
- aktualna izobraževanja ACS

na spletni strani **www.acs.si**

- * za tiste, ki se želite izobraževati
- * in za tiste, ki sami izobražujete

svetovalni kotiček ACS

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education